

NAEMA HELSINGIUS

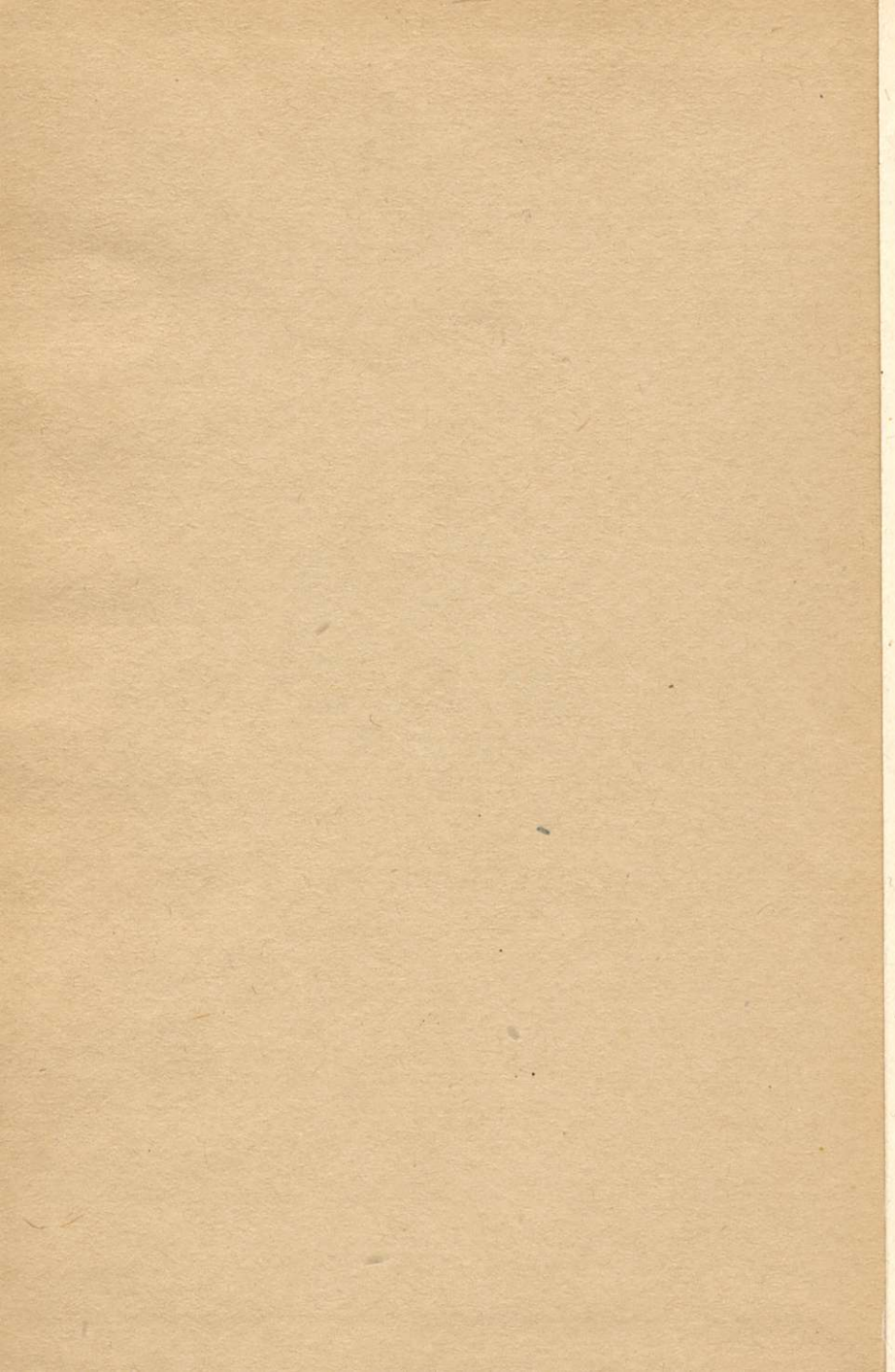
KERTOMUKSIA KUUROMYKILLE

KUVITETTU

HELSINGISSÄ 1914

KERTOMUKSIA

KUUROMYKILLE

TOIMITTANUT

NAEMA HELSINGIUS

KUVITETTU

OSAN KUVISTA PIIRTÄNYT
SAMULI PAULAHARJU

HELSINGISSÄ 1914

KERTOMUKSIA

KUUROMYKKEE

NARVA HELSINGIUS

Kustannusosakeyhtiö Otavan
kirjapaino, Helsingissä, 1914.

OSAK KUVISTA TIRISTÄIT
SAMUHI PAULAHAKU

HELSINGISSÄ 1914

Kuvia lasten elämästä.

1. Talvella.

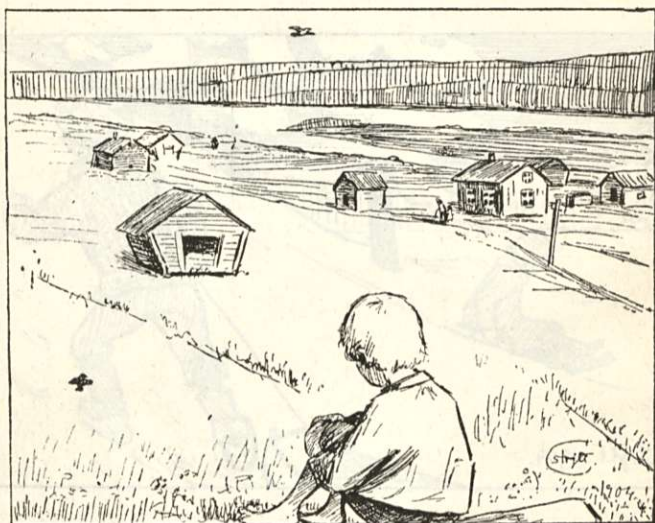
Maassa on paljon lunta. Myöskin puissa on lunta. Ulkona on kylmä.

Matti ja Maija eivät pelkää pakkasta. Matilla on lyhyt päällysnuttu yllään. Maijalla on pitkä palttoo. He ovat mäkeä laskemassa. Maija istuu iloisena kelkassaan. Se kulkee sukkelaan mäkeä alas. Matti on jo laskenut.

Hän astuu reippaasti mäkeä ylös ja vetää kelkkaa perässään nuorasta. Hän aikoo vielä monta kertaa laskea mäkeä.

Lasten on hauska laskea mäkeä kauniina talvipäivänä.

2. Keväällä.

Maassa on vähän lunta. Aurinko paistaa lämpimästi ja lumi sulaa pois. Myös jää sulaa joelta.

Toivon kotitalo on joen rannalla. Talon vieressä on iso niitty. Niityllä on latoja.

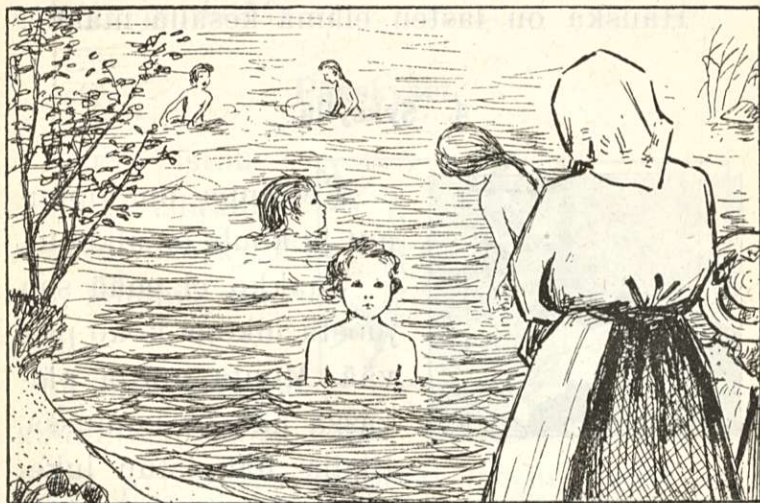
Toivo juoksi ulos niitylle. Hän on paljain

päin ja paljain jaloin. Ilma on lämmin ja kaunis. Toivo istuu maassa laudalla.

Pieni lintu lentää ylös maasta. Toinen lintu lentää korkealla ilmassa. Taivas on sininen ja kaunis.

Maassa kasvaa vähän ruohoa. Talvi on mennyt. On kevät.

3. Kesällä.

»Katsokaa, minä osaan uida!»

»Vesi ei ole kylmää. Täällä on niin hyvä!»

»Hauska on! Riisu sinäkin, Hilja, vaatteet päältäsi ja tule tänne veteen!»

Näin huutavat pienet alastomat tytöt

järven rannassa. Iloisina he siellä hyppelevät ja uivat. Heidän vaatteensa ovat maassa rannalla.

Hilja ei tahdo mennä uimaan. Hän seisoo tädin vieressä katsomassa toisia tyttöjä. Hän kysyy: »Täti, saammeko sitten mennä poimimaan marjoja?»

Täti vastaa ystävällisesti: »Kyllä te saatte mennä.»

Hauska on lasten elämä kesällä maalla.

4. Syksyllä.

Kesälupa on loppunut ja koulu on alkanut.

Jaakko ei enää saa juosta ulkona koko päivää. Monta tuntia päivässä hän on koulussa.

Illalla hän istuu lukemassa läksyjään. Pitää oppia paljon. Jaakko ei tahdo olla huono oppilas koulussa. Hän tahtoo osata läksynsä.

Jaakon äiti istuu pöydän vieressä kiikku-tuolissa. Hän kutoo Jaakolle lämpimiä villasukkia.

Ulkona tuulee ja ilma on jo kylmänlainen. Puista putoo keltaisia lehtiä.

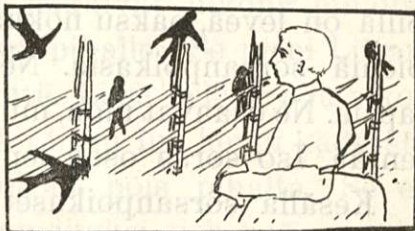
Vuodenajat.

Talvi, kevät, kesä ja syksy ovat vuodenaikoja.

Kylmän talven perästä tulee valoisa kevät. Sitten tulee kaunis, lämmin kesä. Kesän perästä tulee syksy.. Mikä vuodenaika tulee syksyn perästä?

Pääskyet.

Arvo istuu isolla kivellä katso-
massa pääskysiä.
On lämmin kesä-
ilta.

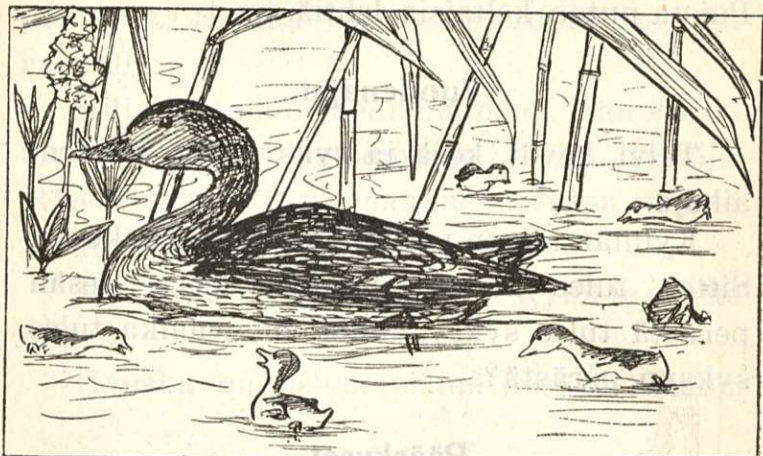

Pääskyet ovat kauniita lintuja. Niillä on pitkät siivet ja pitkä pyrstö. Ne lentävät hyvin sukkelaan Arvon ympärillä. Toiset pääskyet istuvat aidalla Arvon lähellä. Ne lepäävät.

Pääskyet eivät pelkää Arvoa. Hän ei tee niille pahaa. Hän on siivo poika. Hän pitää kauniista pääskysistä.

Mistä eläimistä sinä pidät?

Sorsa.

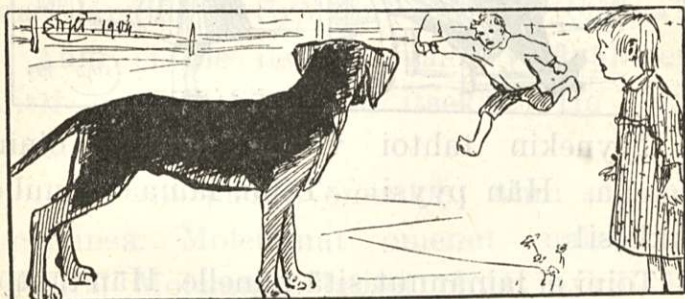
Järven rannassa ui sorsa. Se on iso lintu. Sillä on leveä, paksu nokka. Sen ympärillä ui pieniä sorsanpoikasia. Ne ovat sorsa-emon lapsia. Ne osaavat uida, mutta eivät vielä osaa lentää. Iso sorsa osaa lentääkin.

Kesällä sorsanpoikaset kasvavat isoiksi. Ne oppivat lentämään. Syksyllä järvi jäätyy. Kaikki sorsat lentävät silloin kauvas pois.

Pääskyetkin lentävät pois Suomesta syksyllä. Keväällä ne tulevat takaisin Suomeen.

Lauri ja hänen pikku siskonsa.

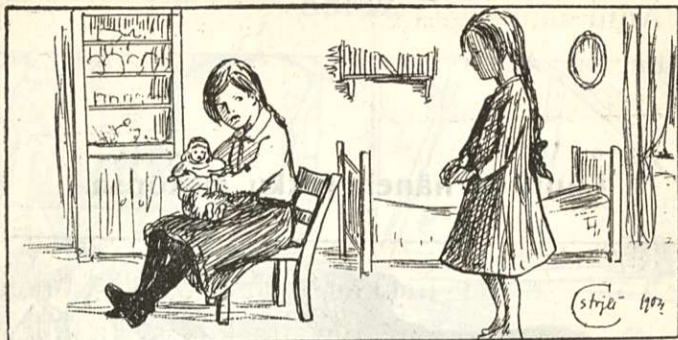
Lauri ja Liisa leikkivät ulkona pihalla. Iso musta koira tuli pihalle. Se meni Liisan eteen ja katsoi häntä. Liisa pelästyi ja alkoi itkeä. Lauri juoksi Liisan luo keppi kädessä. Hän ajoi ison koiran pois pihalta. Se ei purrut Lauria, vaan juoksi tiehensä.

Lauri ei pelännyt koiraa. Hän on rohkea poika.

Lauri on Liisan hyvä veli.

Itsekäs Toini.

Toini ja Tyyne ovat siskoja. Toini sai nukan äidiltänsä. Hän leikki sillä mielellään. Se oli hyvin kaunis.

Tyynekin tahtoi vähän leikkiä Toinin nukella. Hän pyysi: »Toini, lainaa minulle nukkesi!»

Toini ei lainannut sitä hänelle. Hän tahtoi itse leikkiä nukellansa kauvan. Tyynellä oli ikävä. Toinillakaan ei enää ollut hauska.

Toini on itsekäs. Hän ei ole hyvä sisko.

Annin omenat.

Anni sai kaksi omenaa opettajalta. Antilla ei ollut yhtään omenaa. Antti on

Annin veli. Anni ojensi Antille omeniansa ja pyysi häntä ottamaan toisen niistä. Antti katsoi Annin molempia omenia. Hän otti iloisena pienen omenan.

Anni sanoi ystävällisesti: »Antti, ota tämä iso omena!»

Antti ei ottanut isoa omenaa. Hän

sanoi Annille: »Syö sinä itse iso omena!»

Anni ei ole itsekäs, vaan ystävällinen. Antti ei myöskään ole itsekäs. He ovat hyviä siskoksia.

Antti söi pienen omenan. Anni söi ison omenansa. Molemmat omenat maistuivat hyvältä. Molemmat lapset olivat hyvillään.

Minkälaisen omenan itsekäs veli ottaa?

Riitaiset pojat.

Niilo ja Aatu ovat luokkatovereita, mutta he riitelevät usein.

Eräänä päivänä Niilo löysi tieltä vanhan köydenpätkän. Hän otti sen, mutta Aatukin tahtoi sen. He rupesivat riitelemään köydestä. Aatu veti köyttä minkä jaksoi. Niilo piti myös lujasti kiinni köydestä

eikä antanut sitä Aatulle. Äkkiä köysi katkesi. Molemmat pojat kaatuivat selälleen. Aatu satutti kovasti olkapäänsä kiveen. Niilo kaatui rapakkoon, niin että vesi räiskyi. Silloin poikain riita loppui.

Koirain riita.

Kaksi koira riiteli luupalasta. Molemmat koirat tahtoivat syödä sen. Ne purivat toisiansa niin, että verta vuoti.

Kolmas koira katseli niitä. Se näki luupalan maassa. Hiljaa se tuli, otti luun suuhunsa ja juoksi sukkelaan tiehensä.

Toiset koirat eivät saaneet mitään.

Hilma ja vanhus.

Hilma kulki maantiellä. Hän oli matkalla tädin luokse. Vanha ukko kulki samaa

tietä hänen edellensä. Vanhuksella oli mytty selässä. Vaivalloisesti hän kulki eteenpäin, sillä hän oli väsynyt.

Hilma sanoi vanhukselle: »Antakaa mytty minulle! Minä kannan sen teidän kotiinne.»

Vanhus antoi mielellään myttynsä Hilmalle. Hilma kantoi sen hänen kotiinsa.

Hilma oli hyvillään, kun hän voi auttaa väsynyttä vanhusta. Ystävällisesti ukko katsoi auttavaista tyttöä ja kiitti häntä avusta. Hilma meni sitten iloisena tädin luokse.

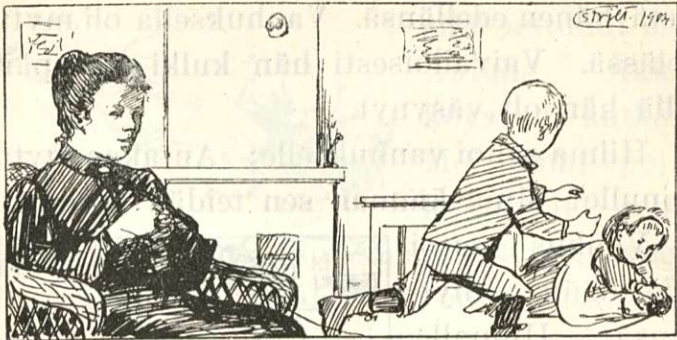
Muistatko sinä, ketä Lauri veikko auttoi?

Äiti ja hänen kiltit lapsensa.

Äiti istui sukkaa kutomassa. Lankakerä putosi hänen sylistään. Se vieräi sukkelaan huoneen nurkkaan.

Otto ja pieni Oiva juoksivat heti kerän jäljessä ottamaan sitä. He toivat sen äidilleen. Molemmat lapset tahtoivat mielellään palvella äitiänsä.

Iloisena äiti katsoi pieniä, kilttiä lapsiansa.

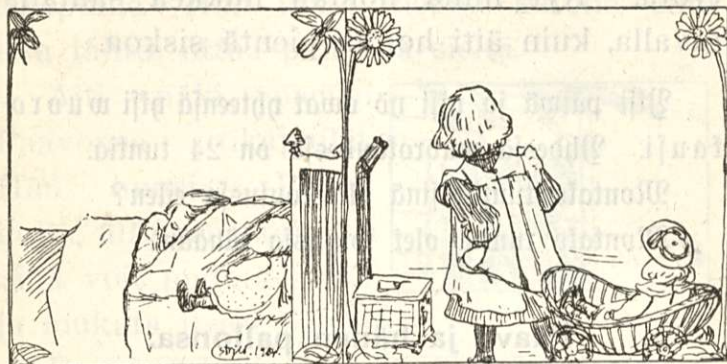

Hän oli hyvillään siitä, että he tahtoivat
 palvella häntä. Hän rakastaa heitä paljon.
 Lapset myös rakastavat hyvää äitiänsä.

Ketä sinä rakastat?

Yöllä ja päivällä.

1. On yö. Pikku Aili makaa omassa sängyssään. Hänellä on lämmin vuode ja puhtaat, valkoiset lakanat. Hänen päänsä alla on iso, pehmeä tyyny. Tyynyn vieressä istuu nukke. Aili pani nukkensa sänkyyn istumaan illalla, kun hän itse meni makamaan.

Aili makaa yöllä hiljaa, silmät ummessa. Hän nukkuu niin hyvin. Nuken silmät ovat auki, mutta sekin on aivan hiljaa.

Osaatko sinä sanoa, mistä syystä nukke ei liiku?

2. Päivällä Aili leikkii nukellansa. Se

istuu Ailin pienissä puuvaunuissa. Aili vetää vaunua perässään nuorasta. Se ei ole raskas.

Aili on pieni, lapsellinen tyttö. Hän ei osaa vielä tehdä työtä. Hän tuumii: »Kyllä minäkin kasvan isoksi. Silloin opin tekemään työtä. Nyt minä hoidan nukkea samalla tavalla, kuin äiti hoitaa pientä siskoa.»

Yksi päivä ja yksi yö ovat yhteensä yksi vuorokausi. Yhdesjä vuorokaudessa on 24 tuntia.

Montako tuntia sinä olit koulusja eilen?

Montako tuntia olet koulusja tänään?

Paavo ja hänen pallonsa.

Paavolla on kummipallo. Hän heittää sen ylös ilmaan. Kun se putoaa alas, ottaa Paavo sen kiinni. Sitten hän taas heittää sen korkealle.

Hän heittää pallonsa myös lattiaan, mutta se ponnahtaa ylös. Silloinkin hän ottaa sen kiinni. Paavosta on hauska leikkiä pallolla.

Eräänä päivänä Paavo löi palloa kepillä. Se lensi korkealle ilmaan. Sitten se putosi

tuvan katolle. Se ei pudonnutkaan katolta maahan, vaan jäi sinne.

Kattoa vasten oli tikapuut. Paavo nousi tikapuulle. Hän aikoi mennä katolle, sillä hän tahtoi ottaa pallonsa sieltä.

Äiti näki pienen Paavonsa tikapuilla. Hän huusi: »Paavo kulta, älä mene katolle! Sinä voit pudota sieltä ja loukata itsesi pahasti.»

Paavo totteli äitiänsä ja tuli alas tikapuilta. Hän ei mennyt katolle, koska äiti kielsi menemästä. Mutta hän katsoi vielä palloansa. Silloin äiti sanoi: »Pyydä, että Kalle ottaa pallosi katolta! Hän on iso poika. Hän voi mennä katolle.»

Paavo juoksi heti Kallen luo.

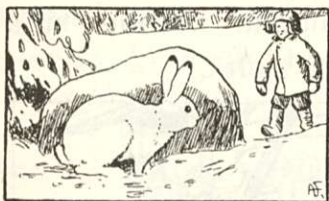
Mitä hän sanoi Kallelle?

Juho ja jänis.

Eräänä päivänä Juho näki pieniä jälkiä lumessa pihan lähellä. Hän tuumi: »Onko

tästä juossut koira tai kissa?» Sitten hän kulki jälkiä myöten ison kiven luo.

Kiven takana istui jänis. Se oli valkoinen niinkuin lumi. Sillä oli pitkät korvat ja isot, pyöreät silmät.

Juho tuli kiven luo. Hän näki valkoisen jäniksen. Se pelästyi. Sukkelaan se kääntyi metsään päin ja hypäsi puiden väliin.

Juho näki vain sen pitkät takajalat. Samassa se oli poissa!

»Tule, jänö, tule! Vien sinut kotiin. En tee sinulle pahaa.» — Juho puhui jänikselle näin. Mutta jänis ei

tullut. Juho seisoi yksin kiven luona. Kaukana juoksi jänis.

Juho meni kotiin. Matkalla hän ajatteli näin: »Jänis pelkää minua, mutta minä en

pelkää jänistä. Vielä minä menen metsään jäniksiä katsomaan.»

Mihin vuodenaikaan tämä tapahtui?

Oikea ja vasen.

1. Allin äidin luona kävi vieras täti. Hän oli ystävällinen Allille. Hän silitti Allin hiuksia ja sanoi: »Tule meille huomenna! Minulla on pieni, kiltti tyttö. Hänellä on monta kaunista nukkea.»

Vieras täti lähti kotiinsa. Alli kysyi äidiltänsä: »Saanko minä huomenna mennä tuon tädin tytön luokse?» Äiti vastasi: »Kyllä sinä saat mennä, koska täti kutsui sinua.»

2. Aamulla Alli oli valmis lähtemään. Hän otti kolme nukkea mukaansa, sillä hän tahtoi näyttää ne vieraalle tytölle. Äiti saattoi Allia portille asti. Hän neuvoi: »Mene tätä tietä tienhaaraan asti!

Käänny tienhaarassa oikealle! Sieltä on vain vähän matkaa vieraan tädin kotiin.»

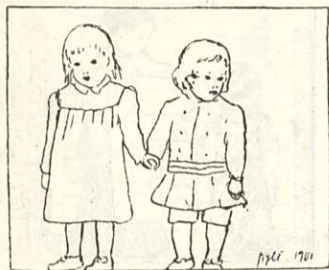
Alli kulki yksin tietä myöten. Hän tuli tienhaaraan. Siihen hän jäi seisomaan. Äiti neuvoi menemään oikealle. Alli muisti sen. Mutta missä on oikea? Sitä Alli ei tietänyt.

Allin täytyi mennä takaisin äidin luo. Hän näytti molempia käsiänsä ja kysyi: »Äiti, kumpiko on oikea käsi?»

Äiti näytti Allin oikean käden ja sanoi: »Tällä kädellä sinä tervehdit. Tällä sinä kirjoitatkin. Tämä on oikea kätesi.» Alli lähti taas matkalle. Nyt hän osasi mennä vieraan tädin kotiin asti.

Mitä Alli mahtoi tehdä siellä?

Päivä lasten elämästä.

1. Tässä on Aunen ja Einon kuva. Aune on viiden vuoden vanha. Hän on Einon sisko. Eino on neljän vuoden vanha. Hän on Aunen veli.

Aamulla Aune ja Eino heräävät unesta. He polvistuvat vuoteissaan ja rukoilevat näin: »Hyvä Jumala, ota pois paha meistä,

että me opimme olemaan hyviä lapsia!»

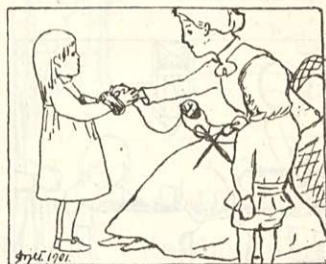
Äiti pesee heidät ja auttaa heitä pukemaan. Sitten Aune pukee nukkinsa. Eino menee otta-

maan hevonsensa. Aunella on monta nukkea ja Einolla on monta hevosta. Aune panee nukkinsa istumaan rekeen, ja Einon hevonen vetää rekeä. Silloin nuket ovat ajelemassa. — Näin Aune ja Eino leikkivät. Heillä on hyvin hauska, sillä he eivät riitele.

2. Äiti kutsuu lapsiansa. Hän sanoo: »Eino, tuo minulle saksit!» Hän kääsee Aunea pitelemään lankavyyhtiä, kun hän kerii.

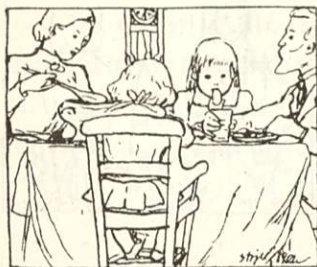
Molemmat lapset tekevät, niinkuin äiti kääsee. He osaavat jo vähän palvella äitiänsä.

Äiti panee marjoja vatiin. Hän panee myös koriin marjoja. Hän sanoo: »Aune, kannata tämä vati varovaisesti vanhan Anna

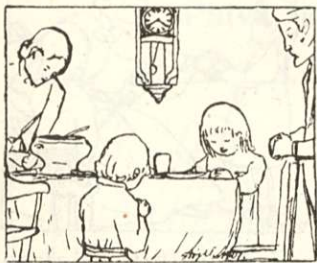

äidin asiat. Pian he taas tulevat kotiin.

3. Kun ruoka on valmis, kutsuu äiti lapsia syömään. He tulevat heti. He istuvat

syömään päivällistä isän ja äidin kanssa. Isä puhuu äidin kanssa. Lapset eivät puhu silloin. He istuvat hiljaisina pöydän ääressä syömässä.

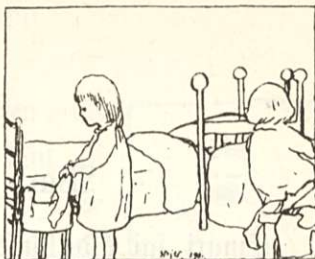

Vanhemmat ja lapset nousevat, kun he ovat syöneet. He kiittävät Jumalaa ruuasta. Lapset sanovat: »Kiitos, Jumala, ruuasta!«

Sitten he myös kiittävät isää ja äitiä ruuasta.

4. Iltapäivällä lapset taas leikkivät. Illalla he ovat väsyneitä. Silloin äiti kutsuu

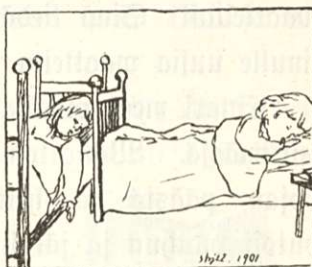
heitä ja sanoo: »Menkää nyt nukkumaan!» Lapset sanovat isälle: »hyvää yötä!» He riisuvat vaatteensa ja panevat ne eri tuoleille.

Sitten he menevät sänkyihinsä.

Vuoteissaan Aune ja Eino taas polvistuvat ja kiittävät Jumalaa. He myös rukoulevat: »Jumala, varjele meitä yöllä pahasta, niin että saamme nousta terveinä aamulla! Varjele myös isää ja äitiä!»

Sitten he sanovat »hyvää yötä!» äidille ja panevat maata. Pian he nukkuvat syvästi.

5. Näin kuluu aamusta iltaan moni päivä. Näin elävät Aune ja Eino omassa hyvässä kodissaan. He ovat isän ja äidin rakkaita lapsia. Vanhemmat rakastavat heitä paljon. Usein vanhemmat rukoilevat: »Hyvä Jumala, varjele pahasta meidän pieniä lapsiamme ja siunaa heitä, niin että he tulevat hyväksi!»

Varo waatteitasi!

Einari sai äidiltänsä uuden nutun ja uudet housut. Räätäli oli tehnyt ne hänelle. Äiti oli maksanut niistä sängen paljon räätälille. Einarin äiti oli köyhä leski. Einarin isä oli kuollut kaksi vuotta sitte.

Einari puki uudet vaatteet päällensä ja katseli niitä tyytyväisenä. Silloin hänen äitinsä sanoi hänelle: „Varo nyt, ettet likaa etkä rewi näitä hyviä vaatteitasi! Sinä tiedät, etten minä voi usein ostaa sinulle uusia vaatteita.“

Einari meni pihalle. Siellä oli muutamia poikia leikkimässä. Ballattomana sieppasi hän lafin erään pojan päästä ja heitti sen korkealle ilmaan. Se putosi puuhun ja jäi sinne.

Sukkelaan kiipesi Einari puuhun, furotti ja otti lafin oksalta. Mutta kun hän tuli alas puusta, repi kivi oksa ison reijän hänen housuihinsa. Silloin hän säpsähti.

„Di, minä en muistanut, että minulla oli uudet vaatteet päälläni! Kuinka ajattelematon minä olin! Nyt äiti tulee kowin pahoilleen. Di, woi!“ — Näin Einari walitti ja katsoi ikäwisfään rumaa reikää uusissa housuisaan.

Walokuwa.

1. Pieni Ossi Huttunen oli pahankurinen poika. Usein hän oli tottelematon äidillensä. Pikku sis-
koansa hän löi ja potki usein kissaa.

Kerran oli Arvo setä Ossin ko-
tona. Hän oli herra Huttusen weli.
Wanhemmat joiwat kahwia sedän
kansja. Silloin äiti antoi yhden leipäwiipaleen
jokaiselle lapselle. Mutta Ossi tahtoi kaksi wiipaletta.

„Et saa enempää“, sanoi äiti.

„Minä tahdon kaksi palaa“, huusi Ossi ja itki,
suu suurena.

„Ole waiti, itsepäinen poika!“ sanoi isä. Äitikin kielsi
Ossia huutamasta, mutta turhaan. Hän itki ja huusi yhä.

Silloin Arvo setä otti esille
walokuwaus-koneen. Se oli pie-
nen, mustan rastian näköinen.
mutta siinä oli pyöreä lasi. Ätkkiä
setä walokuwasi Ossin. Sitten hän taas pani koneensa
pois eikä sanonut mitään Ossille.

2. Illalla setä lähti junalla kotiinsa.

Kolmen päivän perästä hän lähetti postisja
Ossille ruman kuwan.

Se oli Ossin oma kuwa!

Osjin weljet ja siskot nauroiwat, kun he näkiwät sen. Mutta Osji itse häpeji. Hän ei tahtonut wasta olla niin rumannäköinen.

Elsan punainen puku.

Oli kaunis kewätpäiwä. Aurinko paistoi lämpimästi. Taiwas oli selkeä ja kirkas.

Rouwa Halonen sanoi tytönsä: „Elsa, minä menen tänään isoäidin luokse, ja sinä saat tulla kanssani. Pue uusi, punainen puku yllesi! Puolen tunnin perästä me menemme.“

Illoisena Elsa pukeutui. Hän tahtoi mielellään mennä ystävänsä mummonsa luo.

Pian hän olikin walmis lähtemään, mutta piti vielä odottaa äitiä. Elsa meni ulos pihalle. Siellä hän katseli perhosta, joka lenteli auringonpaisteessa. Sitten Elsa istui erään koiwun alle wiheriälle laudalle. Mutta lauta oli äsken maalattu. Elsan isä oli maalannut sen saman päivän aamuna, ja maali oli vielä kostea. Elsa säpsähti, kun hän huomasi sen. Kiireesti hän nousi laudalta ja kääntyi katsomaan hamettaan. Se oli aiwan wiheriä takaa!

Elsa raukka alkoi itkeä ja meni sisään tupaan. Siellä äiti näki hänet ja ymmärsi heti, mitä oli tapahtunut. Wakawasti hän sanoi Elsalle: „Olet

taas ollut huomaamaton ja nyt uusi pufusi on pilalla. Et woi nyt tulla isoäidin luokse, waan saat jäädä kotiin."

Eeron wahinko.

1. Pieni Eero
sanoi aina: „En.“
Isä sanoi: „Eero,
tuo minulle hattuni!“
Eero sanoi: „En tuo.“

Miti sanoi: „Lähde, Eero, puita hakemaan!“
Eero sanoi: „En lähde.“ Olpeän näköisenä hän meni
tuwasta kamariin.

Peikka weli sanoi: „Eero, rupea kanssani hewo-
sille!“ Eero sanoi: „En tahdo leikkiä kanssasi.“

Elli sisko sanoi: „Tule, Eero, marjaan!“ Eero
sanoi: „En wiitsi lähteä sinun kanssasi.“

Näin ruma tapa oli Eerolla.

2. Kerran isä tuli kaupungista. Hän kutsui lapset luokseen. Pekka ja Elli menivät heti isän luo. Cero ei mennyt.

„Tule luokseni, Cero!“ Näin sanoi isä vielä. „Enpä tule“, sanoi Cero.

Silloin isä otti pussista namusia. Hän jakoi ne Pekalle ja Ellille. Cero jäi ilman namusia.

En muista!

Rouwa Karttunen sanoi kymmenwuotiaalle tyttönsä: „Tida, mene kauppapuodista ostamaan yksi kilo wehnäjauhoja! Se maksaa 45 penniä. Tässä on 50 penniä.“

Tida otti rahan ja meni. Kadulla hän tapasi erään luokkatoverinsa ja jäi puhumaan hänen kanssaan. Sitten hän meni kauppapuotiin. Iloisena hän terwehti kauppamiestä, jonka hän tunsi.

Kauppias kysyi ystävällisesti: „Mitä sinä nyt tahdot ostaa?“

Tida punastui eikä wastannut mitään, sillä hän oli unhottanut äitinsä asian.

Kauppias toisti vielä kysymyksensä.

Silloin Tida sanoi: „En muista, mitä äiti käski minun ostaa.“

Kauppias nauroi ja sanoi: „Juoksepas kotiin kysymään sitä!“

Häpeissään Zida läksi puodista.

„Tuopa oli muistamaton tyttö“, sanoi eräs mies, joka puodista osti suoloja. Hänfin nauroi.

Katso eteesi!

Toisen kerran Zida meni puodista ostamaan lampuöljyä. Nyt hän toimitti asiansa oikein. Matkalla kotiin hän kulki puiston läpi kantaen öljykannua. Silloin hän huomasi eräässä korkeassa puussa pieniä, kauniita lintuja. Mitä hän katseli, niin ettei huomannut isoa kiiveä tien vieressä. Hän kompastui siihen ja kaatui. Öljy juoksi kannusta maahan ja hänen vaatteilleen. Kätensäkin hän loukkasi kaatuessaan. Itkien hän tuli kotiin tyhjä kannu kädessä ja öljytahroja vaatteissaan.

Mitinsä arwasi heti, mitä oli tapahtunut. Hän nuhteli Zidaa ja sanoi: „Opi jo katsomaan eteesi äläkä näin tee wahinkoa itsellesi ja muille!“

Ruiskukat.

Seitsemänvuotias Elli oli ensi kerran maalla. Hän oli aina asunut kaupungissa. Maalaislapset, joiden luona hän oli käymässä, näyttivät hänelle wäsitat ja lampaat. Sitten he meniwät pellon läpi rannalle.

Ruhtin seasja kasvoi kauniita sinisiä ruiskuffia. Elli poimi niitä ja sanoi: „Mitä teidän isänne on kylwännyt niin vähän kuffia peltoon?“

Silloin maalaislapset nauroivat ja sanoivat Ellille: „Ei isä kylwä kuffia peltoon, waan ainoastaan jywiä, joista wilja kasvaa. Kukat eiwät kelpaa ruuakfi.“

„Mutta kyllä ne owat ihania“, sanoi Elli. Minun äitini sanoo, että Jumala on luonut kukat ihmisille ilokfi. Ja minä tulenkin aina iloiseksi, kun näen kauniita kuffia.“

Omenainmyyjä.

Eräs vaimo möi omenia ulkona. Monet tytöt ja pojat ostivat häneltä niitä. Hän näki Ollin tulevan ja sanoi hänelle: »Tule ostamaan omenia, Olli! Minulla on hyviä omenia»

Olli jäi katsomaan omenia. Ne olivat isoja ja kauniita. Hän tahtoi mielellään syödä yhden, mutta hänellä ei ollut rahaa. Hän sanoi myyjälle: »Minulla ei ole rahaa».

Vaimo sanoi: »Pyydä rahaa äidiltäsi!»

Olli. »En tahdo pyytää rahaa äidiltä, sillä hän on köyhä. Hänen pitää rahallansa ostaa ruokaa meille. Minä voin olla ilman omenia, mutta me emme voi olla ilman ruokaa.»

Vaimo. »Kyllä se on totta. Äidilläsi on ymmärtäväinen poika.»

Olli sanoi vaimolle: »Hyvästi!» Hän jatkoi reippaasti matkaansa. Pian hän unhoitti omenat.

Varas.

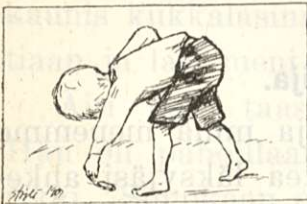
Valter Mäkinen oli koulupoika. Hän asui vanhempainsa kanssa pienessä mökissä. Mökin lähellä oli iso talo ja puutarha, jonka ympärillä oli aita. Siellä kasvoi omenapuita ja niissä oli syksyllä kauniita omenia. Usein Valter seisoi katsomassa niitä. Kerran hän näki, että maassa puiden alla oli paljon omenia. Samassa hän huomasi, että hän voi päästä aidan läpi puutarhaan, sillä hän oli laiha poika ja aita oli harva. Äkkiä pujahti hän puutarhaan, poimi omenia taskunsa täyteen ja haukkasi jo yhtä suurta omenaa. Silloin hän huomasi puutarhurin tulevan puunkaakaa häntä kohti. Valter pelästyi kovin ja

alkoi juosta pois. Mutta hän ei enää päässytkään aidan läpi, kun taskut olivat täynnä omenia. Kiireesti hän alkoi heittää niitä maahan, mutta äkkiä hän tunsu puutarhurin lujasti tarttuvan hänen niskaansa.

»Varas, nyt et pääse ilman rangaistusta pois. Tule kanssani!» — Näin puhui puutarhuri ja Valterin täytyi seurata häntä. He menivät ankaran talonisännän luo.

Löydetty veitsi.

1. Kerran Lauri käveli maantiellä ja näki maassa kynäveitsen. Hän otti sen ja katseli sitä. Siinä oli kaunis,

valkea varsi ja kaksi kirkasta terää. Iloisena Lauri sanoi itsekseen: »Minäpä löysin hyvän veitsen!» Hän haki heti petäjänkuorta ja alkoi veistellä siitä itselleen hevosta.

2. Samassa tuli eräs mies tietä myöten. Hän katseli tarkasti tielle.

»Ehkä tuo mies etsii veistään,» ajatteli Lauri. Ääneen hän kysyi mieheltä: »Etsittekö jotakin?»

Mies vastasi: »Minulta putosi kynäveitsi, jolla on valkea varsi ja kaksi terää.»

»Tässä se on», sanoi Lauri ja ojensi veitsen miehelle.

»Se se on», huudahti mies tyytyväisenä ja otti taskustaan kymmenpennisen. »Sinäpä olet rehellinen poika. Kas tässä kymmenen penniä löytöpalkaksesi.»

Lauri kiitti, pisti rahan taskuunsa ja jatkoi matkaansa.

Valhettelija.

1. »Simo, nyt äitisi ja minä menemme kylään. Sinun pitää lukea läksyjäsi ahkerasti, kun me olemme poissa.» Näin sanoi isä Simolle eräänä iltapäivänä.

»Kyllä minä luen», lupasi Simo.

Vanhemmat menivät, ja Simo jäi yksinensä kotiin. Hän otti lukukirjansa, jossa

oli kuvia ja katseli niitä. Pian pani hän kirjan pöydälle ja meni pihalle, missä hän rupesi leikkimään toisten poikain kanssa.

Vasta illalla hän meni sisään lukemaan. Silloin hän jo oli uninen eikä oppinut enää läksyjänsä.

Kun vanhemmat tulivat kotiin, kysyi isä: »Oletko ollut ahkera, Simo?»

»Kyllä olen lukenut ahkerasti», vastasi Simo. Hän valhetteli näin, sentähden että hän pelkäsi isänsä rankaisevan häntä laiskuudesta.

2. Seuraavana päivänä Simo otti äitinsä kauniin kukkalasin kaapista. Se putosi hänen kädestään lattialle ja särkyi. Simo pelästyi eikä uskaltanut tunnustaa äidille, että hän oli särkenyt sen. Hän meni äitinsä luo ja sanoi: »Äiti, kissa hyppäsi pöydälle, missä kaunis kukkalasinne oli. Se pudotti sen lattiaan ja lasi meni palasiksi.»

Äiti luuli taas, että Simo puhui totta. Hän oli pahoillaan siitä, että kukkalasi oli rikki. Simokaan ei voinut olla iloinen, sillä hän tiesi olevansa valhetteliija. Hän häpesi sitä, että hän petti vanhempiansa.

Valhetteliija on pelkuri. Rohkea ihminen puhuu aina totta.

Hyvä päätös.

Aaro oli koulupihalla särkenyt akkuna-ruudun. Ainoastaan hänen luokkatoverinsa Esko oli nähnyt sen.

Aaro pelkäsi rangaistusta, ja Esko sanoi hänelle: »Ei kukaan muu kuin sinä ja minä tiedä, että sinä olet särkenyt ruudun. Me voimme sanoa, että vieras poika heitti kiven tuohon ruutuun.»

Aaro seisoj vähän aikaa miettien. Sitten hän päättäväisesti sanoi: »En tahdo valhetella. Isäni on sanonut, että valhetteliija on yhtä huono ihminen kuin varas. En tahdo olla varkaan kaltainen. Sanon opettajalle totuuden.»

Valhe on synti, sillä Jumala on kieltänyt meitä valhettelemasta. Hän tietää aina, puhummeko totta vai valhetta.

Kertun kiusaus.

1. Kerttu oli tätinsä luona käymässä. Kun hän aikoi mennä pois, antoi tati hänelle kaksi omenaa. Sitten hän vielä pani kaksi ome-

naa Kertun esiliinaan ja sanoi: »Vie nämä molemmat omenat Kalle veikollesi!»

Kerttu kiitti ja lähti tädin luota pois. Kotimatalla hän jo söi molemmat omenansa. Hän oli ahnas tyttö.

Kallen omeniakin hän katseli ja käänteli kädessään. »Voin minä syödä toisen niistä», ajatteli hän itsekseen.

Kun Kerttu tuli kotiinsa, antoi hän Kallelle ainoastaan yhden omenan. Toisen omenan hän söi itse. Hän ei sanonut, että täti lähetti Kallelle kaksi omenaa.

2. Illalla Kerttu oli pahoillaan, sillä hän tiesi itse, että oli tehnyt väärin. Yöllä hän näki unta omenista. Hänen päällensä putosi paljon omenia. Ne olivat niin kovia, ettei hän voinut syödä niitä. Ja ne olivat raskaitakin. Kerttu alkoi itkeä ja silloin hän heräsi. Hän katsoi ympärillensä, mutta sängyssä ei ollut yhtään omenia. Hän oli ainoastaan nähnyt unta.

3. Kerttu oli pahoillaan vielä aamulla. Hän tunnusti äidillensä, mitä oli tehnyt eilen.

Äiti katsoi vakavasti häneen ja sanoi: »Kyllä sinä teit pahasti, kun olit näin ahne ja petollinen. Sinä ymmärrät itse sen, sillä oma-tuntosi on opettanut sinua. Nyt sinun pitää pyytää anteeksi Kallelta ja tädiltä, jonka pe-tit. Ja rukoile anteeksi *Jumalalta*, joka näki kaiken, minkä teit. Hän näkee myös, että sinä nyt olet pahoillasi ja että olet tunnustanut kaikki. Hän tahtoo antaa sinulle an-teeksi.»

Näin äiti neuvoi Kerttua. Ja Kerttu muisti sen kauan.

Tyntymätön ja tyntyväinen.

Armas Kangasheimo ja Matti Peltola asuvat kaupungissa samassa talossa. Molemmat ovat kahdenkymmentä vuotta vanhoja. Armaan isä on kauppias, Mattin isä työmies.

Armaalla on aina kauniit ja kalliit vaatteet; hän on hyvin puettu. Usein hän pyytää isältänsä uutta pukua tai uutta lakia. Hän ei tahdo kauvan käyttää samoja vaatteita. Hänellä on myös hyvä kello, jonka hän on saanut isältänsä. Mutta hän pyytää, että isä ostaisi hänelle uuden kalliin kellon. Ruokaa hän usein moittii huonoksi eikä tahdo syödä sitä, vaikka se on aivan hyvää.

Armas ei tahdo leikkiä Mattin kanssa, sillä hän on ylpeä. Hän tahtoo leikkiä ainoastaan rikkaiden koulutoweriensä kanssa. Matilla onkin harvoin aikaa leikkiä, sillä hänen pitää tehdä monenlaisia töitä kotonaan. Kesällä hän usein lausuu katua ja talvella hän luo lunta.

Armas katselee toisinaan jou-
tilaana hänen työtään. Ar-
mas itse ei wiitsi tehdä työtä.

Kun Matti tulee näl-
käisenä työstä, maistuu hä-
nestä ruoka hywin hywältä.

Jollei äiti woi antaa hänelle woita leiwälle, syö
hän hywällä ruokahalulla paljasta leipäänsä. Kiitol-
lisena hän nousee ruokapöydästä.

Matti näkee tyllä, että Armaalla on kauniit waat-
teet, ja että hänen omat vaatteensa owat kuluneet
ja paikatut. Mutta hän ei tule siitä pahoilleen eikä
ole kateellinen Armaalle. Hän ymmärtää, että hänen
wähäwaraiset vanhempansa harwoin woivat teettää
hänelle uusia vaatteita. Reippaasti hän sanoo: „Kyllä
wanhat vaatteeni vielä kelpaawat minulle, kun äiti
taas pesee ja korjaa ne.”

Matti on tyytyväinen ja kelpo poika. Luulta-
wasti hänestä tulee kunnon mies.

Mitä arwelette, lukijat, Armaasta?

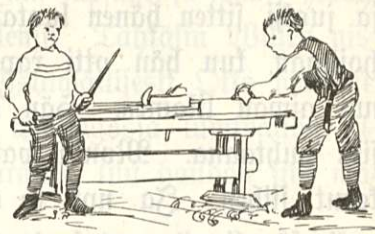
Kateellinen.

1. „Tulkaa tänne, pojat! Saatte kufin ome-
nan.“ — Näin huusi työmies Kauhaseen waimo mo-
lemmille pojilleensa, jotka leikkiwät pihalla. He tuli-
wat heti, ja hän antoi kullekin hywän omenan. Mutta

Mimo näki, että Otto sai suuremman omenan kuin hän itse, ja siitä hän suuttui. Hän ei edes muistanut kiittää äitiä, vaan katsoi kateellisena Oton suurempaa omenaa. Hän ei enää tahtonut jatkaa leikkiä Oton kanssa, vaan oli pahalla päällä.

2. Seuraavana päivänä sanoi voimistelunopettaja koulussa pojille: „Nyt saatte juosta kilpaa pihalla. Se poika, joka juoksee parhaiten, saa palkinnon.“

Pojat juoksivat minkä jaksivat. Mimo juoksi hyvin, mutta hänen toverinsa Kusti Hämäläinen juoksi paremmin kuin hän ja kaikki muutkin pojat. Palkinnoksi sai hän opettajalta puuton. Silloin Mimo taas suuttui, ja hän oli monena päivänä epäystävällinen Kustille. Käsi-työtunneilla hän katsoi usein kateellisena puukkoa, joka riippui Kustin wyöllä.

Kosto.

Eräänä aamuna menivät Mimo ja Otto kassakouluun kuten tavallista. Matkalla Otto sattui tyrkkäämään Mimoa, niin että hänen kirjansa putosi tielle ja tahraantui wähän. Mimo suuttui eikä huo- linut edes katsoakaan Ottoa, kun tämä pyysi häneltä anteeksi.

„Kyllä minä vielä kostan tämän sinulle“ sanoi hän ärtyneesti Otolle.

Kun pojat menivät aamiais-lomalla kotiin koulusta, oli tie aiwan märkä, sillä oli juuri satanut. Kun

he menivät rapakon ohi, sieppasi Aimo äkkiä Otton lastentouhkon ja heitti sen rapakoon. Tämä

kosti niin kovan Ottoon, että hän puhkesi itkuun.

„Sen saat siitä, että tahrasit minun kirjani!“

Itkuen huusi Aimo tämän pienemmälle veljellensä ja juoksi sitten hänen luotansa. Otto oli kovan pahollaan, kun hän otti rapakosta wihkonsa, joka oli nyt aiwan likainen. Hän oli aina koettanut pitää sitä puhtaana. Monta vaikeaa lastua oli hän lastenut siihen. Ja nyt se oli pilalla! Hänen oma veljensä oli pilannut sen! Pian Otto kuitenkin herkesi itkemästä ja pyyhki pois tynneleet, sillä hän ajatteli: „Ei ole itkusta apua.“

Kotiin tulkiessaan hän vielä mietti itselleen: „Mitä Aimo kosti minulle näin pahasti? Enhän minä tahallani tyrkännyt häntä. Wahingossa sen tein, enkä tahtonut tehdä hänelle mitään pahaa.“

Sävynsä.

„En tahdo kostaa enkä pahoittaa toisia. Tiedän, että Jumala kieltää meitä kostamasta. Hän tahtoo, että annamme anteeksi, jos joku tekee meille pahaa.“ — Näin ajatteli Otto usein itseksensä. Hän oli aiwan toisenlainen kuin ärtnsä Nimo welsensä.

Eräänä päiwänä oppilaat leikkiwät koulupihalla kuten tawallista. Lumi oli nuoskaa; he tekiwät siitä lumipalloja ja heittiwät niillä toisiansa.

Eräs lumipallo sattui Oton silmään niin kowasti, että siihen koski aika lailla. Rusti Hämäläinen oli heittänyt tämän pallon. Hän säpsähti ja sanoi: „Kah, Oton silmäänkö palloni lensi! Tähtäsin Willen niskaan. Anteeksi Otto!“ Ystävällisesti Otto wastasi: Tiedän että sinä heitit wahingossa lumipallon silmääni. Kyllä kai se paranee, kun haudon sitä määrällä liinalla“.

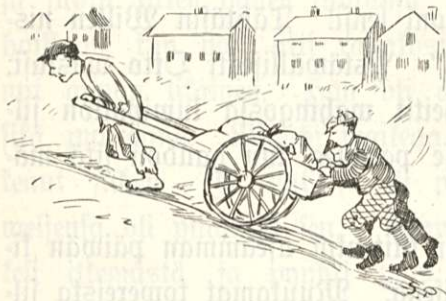
Oton silmä pysyi kuitenkin useamman päiwän kiipeänä ja rumannäköisenä. Muutamat tovereista silloin pilkkasiwat häntä sanoen, että hän oli itkennyt silmänsä punaiseksi. Tyynesti Otto kuunteli heidän pilkkapuhettansa, ja pian he lakkasiwatkin tekemästä hänelle kiusaa.

Perunatuorma.

Repaleisiin waatteisiin puettu poika weti waiwalloisesti käsikärryjä, joissa oli kolme isoa perunasäkkiä. Tasaisella kadulla oli hän hyvin jaksanut wetää niitä, mutta nyt piti wetää ne ylös mäelle ja se käwi oikein raskaaksi.

Tämän huomasi kaksi hyvin puettua koulupoikaa, jotka löiwät palloa mäellä. Toinen heistä sanoi toiselle: „Menkäämme auttamaan tuota poikaa, joka ponnistaa saadaakseen fuorman sa mäen päälle. Se on liian raskas hänelle yksin.“

„Mennään“, wastasi toinen.

Juoksujalassa he kiirehtiwät auttamaan. Helposti saatiin fuorma ylös mäelle, kun he molemmat työnsiwät sitä takaa.

Oloisena kiitti köyhä poika awusta, ja toiset palasivat hywillään pallonhyöntiin.

Etkö sinäkin, lukija, usein woisi tehdä samoin kuin nuo reippaat pojat?

Ruka lähtee?

Lapset leikkiivät huoneessa. Ulmi ompeli hametta nukelle. Aino puki nukkeansa. Tommi leikki hewofellansa.

Äiti tuli huoneeseen. Hän kysyi lapsilta:

„Ruka lähtee wiemään vanhalle Leenalle leiwänlämpimäisiä?“

„Minä lähden iltapäivällä“, sanoi Tommi. „Nyt minä ajan hewofellani.“

Ulmi sanoi: „Minä lähden tyllä, kun olen saanut tämän hameen valmiiksi.“

Aino nousi ja sanoi: „Minä lähden nyt heti. Puen nukkeni sitten, kun tulen takaisin Leenan luota“.

Tyntywäisenä katseli äiti pikku Ainoansa, kun hän ojensi hänelle lämpimän leiwän. Ja Ainoakin lähti hywillään matkalle.

Ruka näistä lapsista osasi parhaiten palwella äitiänsä?

Äitisi.

Kun sinä olit pieni lapsi, hoiti äitisi sinua. Kun heräsit aamulla, pesi hän sinut ja puki vaatteet päällesi. Hän antoi sinulle ruokaa

ja juomaa. Kun opit kävelemään, kulki äiti vieressäsi valmiina auttamaan, kun sinä olit kaatua.

Usein itkit, kun hampaitasi pakotti taikka kun lankesit ja loukkasit itseäsi. Silloin äitisi pyyhki kyyneleet pois kasvoiltasi ja lohdutti sinua puhuen sinulle ystävällisesti. Sinä et ymmärtänyt hänen sanojansa, mutta ymmärsit hänen silmiensä ystävällisen katseen.

Kun väsyit illalla, riisui hän vaatteet sinulta ja nyökäytti sinulle päätään: »Hyvää yötä, lapseni!»

Kun sinä olit sairaana, niin äiti oli surullinen ja hoiti sinua hyvin. Kun sinä paranit, iloitsi hän.

Nytkin äitisi iloitsee, jos sinä tulet hyväksi ja ymmärtäväiseksi. Mutta hän suree, jos sinä teet pahaa.

Älä saata äidillesi surua!

Siisti Mirri.

Tiedättökö, mikä Mirri on? Mirri kissa on lasten ystävä. He pitävät kaikki Mirristä.

Eräänä aamuna Mirri istui kamarin tuolilla. Lapset seisoivat tuolin edessä Mirriä katsomassa. Se kastoi kiehellään käpäläänsä. Sitte se pyyhki sillä naamaansa moneen kertaan. Myös korvien takaa se pyyhki käpälällään.

Äiti tuli huoneeseen. Lapset kysyivät häneltä: „Äiti, minkätähden Mirri näin pesee itseänsä?“

Äiti vastasi: „Mirri opettaa teitä. Se näyttää, että pitää olla puhdas ja siisti. Mirri ei tahdo olla likainen ja pölyinen. Se rakastaa puhtautta. Muistakaa nyt, että lastenkin pitää pesentyä ja hammata hiuksensa joka aamu! On hauska katsella siistiä lasta. Lapsella itselläänkin on hyvä olla puhtaana ja siistinä.“ — Näin puhui äiti. Ja Mirri yhä puhdisti itseänsä.

Mitä tohtori näki.

Jussi ei rakasta puhtautta. Hän pesee huonosti kaswonja ja kätensä. Usein hänen kaulansa ja ranteensa owat likaiset. Jussin äiti tyllä käsksee hänen pestä itsensä hywin, mutta Jussi ei wiitji tehdä, niinkuin äiti käsksee.

Kerran Jussi sairastui. Hänen täytyi maata wuoteessaan ja lääkäri tuli katsomaan häntä.

„Ojenna kätesi minulle, Jussi!“ sanoi lääkäri. Hän tahtoi koetella Jussin suonta.

Jussi ojensi kätensä tohtorille. Silloin tohtori näki, että Jussin ranne oli aiwan likainen.

„Hyi!“ sanoi tohtori.

„Oletko sinä poršas, Jussi?

Etkö sinä osaa pestä itseäsi, waikka olet iso poika? Sinä olet melkein yhtä musta kuin nuohooja.“

„Ei Jussi tahdo pestä itseänsä kunnollisesti“, sanoi äiti. „Joka päivä hän on siiwotonna, waikka kaiwossa on wettä paljonkin. Turhaan minä olen käskennyt häntä pesemään itsensä paremmin.“

Silloin tohtori sanoi: „Häpeä, Jussi! Jos tahdot olla terweenä, niin pese itseji hywin ja usein! Ja opi tottelemaan äitiäsi! Muista se!“

Jussi makasi aiwan hiljaa sängysään. Hän ei sanonut mitään, sillä hän häpesi.

Kuka teki parhaiten?

Antero, Einari, Urjo ja heidän siskonsa Anna olivat niityllä poimimassa kukkia. Niityn läpi wirtasi iso puro, jonka yli oli pantu lauta. Einari ja Urjo juoksivat

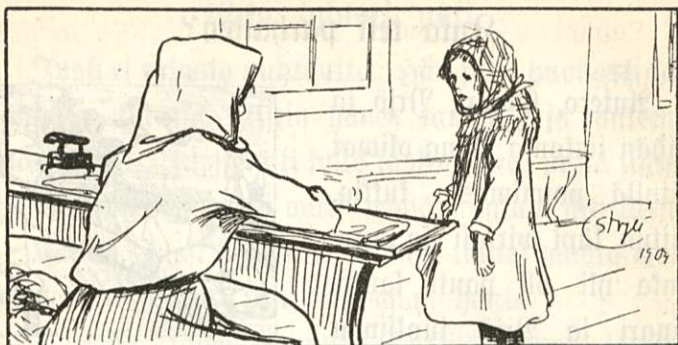

lautaa myöten puron yli. Anna seurasi heitä. Kun hän oli keskellä lautaa, katkesi se. Anna putosi puroon eikä päässyt omin voimin wedestä.

Einari pelästyi kowin ja alkoi itkeä. Urjo lähti juoksemaan kotiin päin minkä jaksoi. Hän riensi kutsumaan isää Annan awuksi. Antero, joka oli jäänyt toisten jälkeen, riensi itse auttamaan Annaa. Hän kahlasi weteen, tarttui Annaan ja weti hänet maalle.

Läpimärfänä ja kalpeana Anna nousi jaloilleen. Wesi walui hänen tukastaan ja waatteistaan. Pian hän tuitenkin hymyili ja sanoi: „Kiitos sulle, Antero! Hywin sinä mua autoit!“

Lainan suru.

Laina Salomaa tuli eräänä päivänä kotiin koulusta hyneleet silmissä. Hänen äitinsä huomasi tämän ja kysyi, minkä tähden hän oli pahoillaan.

„Sentähden että mekkoni ja huiwini owat rumat. Kerttu Uusitalo sanoi niitä niin rumiksi. Ja toiset tytöt katsoivat minua ja nauroivat. He pitävät paljon omista kauniista vaatteistaan. Ja monella tytöllä onkin hywin siewä puku.“ — Näin kertoi Laina, ja kuumat hyneleet wieriwät hänen postilleen.

Äiti. Mä itke, rakas lapseni! On kyllä totta, että sinun pukusi ei ole kaunis, mutta onhan se siisti ja eheä. Koeta sinä wain olla ahkera ja hywä koulusja! Silloin kyllä wanha mekkosikin kelpaa.

Laina. Niin, eihän opettaja milloinkaan ole moittinut vaatteitani. Mutta tytöt — — —

Äiti. Sanoitko tytöille, että köyhä äitisi ei woi laittaa sinulle kauniita vaatteita?

Laina. En sanonut heille mitään, sillä minulla oli paha mieli, kun he nauroivat minulle.

Miti. Mä nyt enää huoli siitä, tyttöni! Ajattelematon lapsi nauraa köyhän towerin waatteille. Olkaamme wain tyytyväisiä, kun meillä on omat lämpimät waattemme! Ja muista, että koulusja on hywä käytös parempi kuin kaunis puku! Ymmärrätkö sen, Laina?

„Ymmärrän“, wastasi Laina ja pynhfi kynneleet pois silmistään.

Armeliias Mari.

Mari sai sedältään nimipäiwälahjaksi rahaa. Wieläpä hän sai luwan mennä kauppuotiin ostamaan sillä mitä halusi. Puodissa oli myytävänä kauriita nuffia, ja sellaista oli Mari kauwan halunnut.

Hloisena Mari rienji kauppuodille raha fourasjaan. Mennessään hän näki tien wieresjä wanhan kerjäläisukon, joka oli sokea. Pieni tyttö oli ukolla

taluttajana. Kun ukko kuuli Marin kulkewan ohitse, ojensi hän hattunsa pyytäen raha-apua.

Mari ällistyi, sillä hän oli wain ajatellut kaunista nukkea, jonka hän aikoi ostaa itselleen. Hän jäi säälien katsomaan sokeaa kerjäläistä ja tuumi muuttaman minuutin ajan. Sitten hän päätti, laski ainoan rahansa ukon hattuun eikä mennytäkään nukkea ostamaan.

Mari tuli kotiin ilman nukkea, mutta tyytyväisin mielin, sillä omassatunnossaan hän ymmärsi tehneensä oikein.

Rehellinen Martti.

Martin äiti lähetti Martin wiemään piparifakkuja eräälle rouwalle, joka oli tilannut ne. Tiellä Martti kohtasi koulutowerinsa Santeri Wirtasen. Pojat terwehtiwät toisiansa ja Santeri kysyi: „Mitä sinulla on korisiasi?“

Martti. Siinä on piparifakkuja, joita äitini on leiponut.

Santeri. Onko äitiji lastenut ne?

Martti. En tiedä.

Santeri. Annapas minulle yksi piparifakku ja syö itse toinen!

Martti. Sitä en tee.

Santeri. Eihän äitisi eikä kukaan muukaan nyt näe sinua.

Martti. Etkö muista, että Jumala aina näkee meidät? Olisin epärehellinen, jos salaa ottaisin äidin piparifakkuja.

Santerin pää painui alas. Hän waikeni ja lähti totisena pois.

Martti jatkoi matkaansa. Hänellä oli hyvä omatunto, sillä hän oli woittanut kiusauksen.

Mistä saamme leipää?

„Tule tänne, Mikko!“ sanoi wanha iso-isä. „Minä kysyn sinulta jotakin.“ — Mikko tuli.

Iso-isä. Mistä saamme leipää?

Mikko. Äiti leipoo leipää jauhoista.

Iso-isä. Mistä äiti saa jauhoja?

Mikko. Isä wie jywiä myllyyn. Siellä hän jauhattaa ne jauhoiksi.

Iso-isä. Mistä isä saa jywiä?

Mikko. Syksyllä isä kylvää ruutiita peltoon, ja niistä kasvaa oras. Kesällä wiljan tähtiin kasvaa jywiä. Kun

wilja on kypsynyt, niin se leikataan ja puidaan. Silloin saadaan paljon enemmän jywiä kuin oli kylwetty. Minä olen itse nähnyt tämän.

Iso-isiä. Kuka kaswattaa pellon wiljan?

Mikko. Jumala. Ei kukaan ihminen woi saada wiljaa kaswamaan.

Iso-isiä. Keneltä meidän siis tulee pyytää leipää?

Mikko. Meidän tulee rukoilla sitä Jumalalta.

Iso-isiä. Kuinka meidän sopii rukoilla sitä?

Mikko. Herrä Jeesus opetti rukoilemaan näin: Anna meille tänäpäiwänä jokapäiwäinen leipämme!

Mitä työtä sinä osaat tehdä?

Oli kestä-iltä. Ulkona tuvan vieressä istuivat Arwin vanhemmat. Isä wuoli karttua ja äiti neuvoi sukkaa. Arwi seisoi joutilaana katsojassa isän työtä.

Arwi. Äidillekö isä tekee kartun?

Isä. Äidille.

Arwi. Sitten äiti sillä karttuaa pestyjä waatteitamme, niin että wesi lähtee niistä. Usein minä olen käynyt katsojassa, kun äiti huuhtoo waatteita rannassa.

Isä. Niin, äitihän aina laittaa meille puhtaita waatteita.

Arwi. Isällekö wai minulle te tuota sukkaa kudotte, äiti?

Äiti. Isälle. Vitan iso tämä sukka olisi sinulle.

Isä. Tuossa sinä katselet meidän töitämme, Arwi, mutta mitä sinä itse osaat toimittaa?

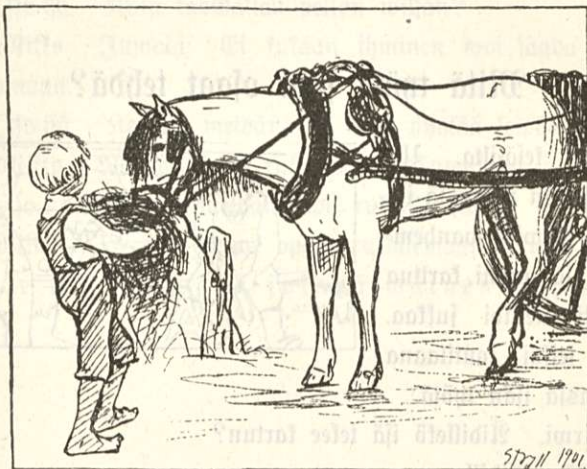
Arwi. Enpä minä vielä osaa työtä tehdä. Mutta kun kaswan isoksi, opin kyllä auttamaan isää ja äitiä.

Isä. Opettele nyt jo auttamaan meitä! Kodissa on monta pientä työtä; sellaisia sinäkin jo voit tehdä.

Arwi. Niin, olenhan minä nähnyt, että naapurin Antti kotonansa tekee monellaisia töitä. Nyt hän on juuri kantanut

ruohoja hevoselle, josta hän pitää niin paljon. Hewonen on kai wäsynyt, kun on wätänyt kuormia koko päivän.

Arwi jäi katsomaan naapurin pihalle päin. Siellä seisoi

Antti paljain päin antamassa ruohoja hevoselle.

Isäkin katsoi Anttia ja sanoi sitten Arwille: „Niin, tuo Antti on toimielias poika. Opi sinäkin häneltä tekemään jotakin hyödyllistä!“

Toimeliaat lapset ja heidän kotinsa.

Antin isä ja Arwin isä ovat naapureita, sillä heidän kotinsa ovat lähellä. Tupain välillä on ainoastaan Antin isän perunamaa. Sen alapuolella on lähde,

jonka wieresjä on iso kiwi, pensaita ja puita. Suuri metsäkin on aiwan lähellä. Lähteestä on hywin firkasta wettä. Kesälläkin se on kylmää, sillä se tulee sywältä maasta.

Toka päiwä Antti ja hänen sistonsa Stiina menewät lähteelle wettä hakemaan. He kantawat korennolla helposti tyhjän saawin lähteelle ja ammentawat tiululla siihen wettä lähteestä. Raskaaksi se jilloin tulee, mutta he kantawat sen kuitenkin reippain askelin lähteeltä tupaan.

Tyntywäisenä katselee äiti saawia, kun se taas on wettä täynnä ja sanoo: „Sywä on; kiitos, lapset!“

Miten Antti istutti omenapuun.

Eräänä päiwänä toukokuussa Antin isä toi omenapuun- taimen kotiinsa. Hän antoi sen Antille ja sanoi: „Sinä saat istuttaa tämän itsellesi pihalle tuwan wiereen.“

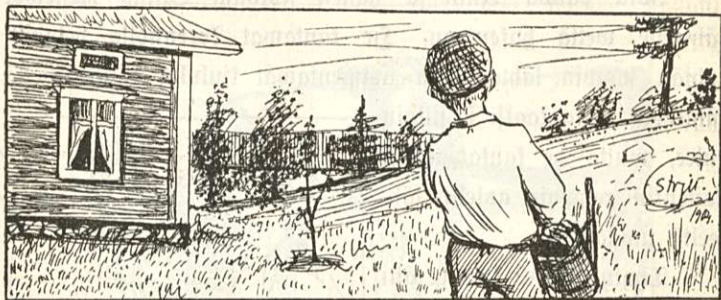
Antti otti iloisenä puuntaimen. Hän katoi pihaan jotenkin syvän kuopan. Sitten hän asetti taimen keskelle kuoppaa ja pani hyvää multaa juurille. Siinä pieni omenapuu nyt seisoi aiwan suorana. Antti toi vielä kannulla wettä ja kasteli sitä.

„Tuossa on wettä juurille“, sanoi hän. „En ymmärrä, miten ne woiwat imeä wettä maasta. Mutta sen tiedän, että taimi kuolee, jos se ei saa wettä.“

Pienen omenapuun oksissa oli lehdenilmukoita ja muutamain wiikkojen perästä kaswoi niistä pieniä lehtiä. Kun maa

kuiwui, kasteli Antti taas pientä puutansa. Eloisena katseli hän sen pieniä, wiheriöwiä oksia.

Uein ajatteli, Antti näin: „Omenapuuni ja minä kas-

wamme kilpaa. Kun minä tulen wanhakki mieheksi, niin puuni on iso ja korkea. Silloin saan siitä paljon hyviä omenia. Niitä jaan muillekin.”

Toimeliaan ihmisen työ tuottaa iloa hänelle itselleen ja muille.

Heikki Mustina.

1. Koiwulan emäntä meni lastensa kanssa perunamaata tikkemään. Oli lämmin päivä, ja lasten tuli kuuma. Selkää kowin wäsytti. Mökin koira, Musti, ei waiwannut itseänsä. Se makasi mukawasti pensaan alla siimeksesjä. Siellä sillä oli niin wileä paikka.

Heikki katseli Mustia. Sitten hän huudahti: „kyllä tämä työ on raskasta ja itäwää! Jospa olisin Musti! Se saa wain loikoa siimeksesjä eikä sen tarwitse tikkää perunamaata. Äiti, enkö minä saa mennä Mustin kanssa loikomaan?”

Äiti antoi Heikin mennä. Ja Heikki oli iloinen.

2. Ilta joutui. Vanhemmat ja lapset kävivät illallijelle. Heikkini tuli pöydän ääreen.

Silloin äiti sanoi: „Heikki, sinähän haluat olla Mustina. Musti ei syö pöydän ääressä. Se saa ruokaa kuppeinsa wasta jälkeinpäin, kun me olemme syöneet. Ja sitten Musti menee yöksi ulos. Siellä se wartioi taloa. Se on Mustin tehtävä.“

Heikki säpsähti kuullessaan mitä äiti sanoi. Pitikö hänen syödä Mustin kupista? Pitikö hänen mennä yöksi ulos Mustin kanssa?

Häpeissään hän pyysi: „Äiti kulta, antakaa minulle anteeksi! Kyllä minä kitten ahkerasti wastedes. Antakaa minun tulla pöytäni omalle paikalleni!“

Heikki sai tulla pöytäni. Äiti antoi hänelle anteeksi. Mutta nyt Heikki tiesi, että Mustilla oli oma tehtävänsä. Ja hän ymmärssi, että hänenfin piti toimittaa jotakin hyödyllistä.

Ustollinen vähänsä.

Eräs 10-wuotias tyttö, Katri Rajala, kului edes takaisin tiellä kotinsa lähellä eräänä iltapäiwänä. Waroen hän työnji edessään lastenwaunuja, joissa hänen pikku weikkonsa nukkui.

Katrin koulutoveri
Sohwi Lehtonen tuli sil-
loin iloisen näköisenä
häntä vastaan.

„Mihin sinä me-
net?“ kysyi Katri.

„Menen kylään katsomaan eläinnäyttelyä“, vastasi Sohwi.
„Siellä kuuluu olewan oikein isoja petojakin. Tule sinäkin mukaan!“

„En voi tulla, sillä minun pitää hoitaa pikku weikkoani,“
vastasi Katri.

„Ota waunut ja weikko mukaan!“ neuvoi Sohwi.

Mutta Katri sanoi päättäväisesti: „Sitä en voi tehdä.
Äiti on käskenyt minun kulkea täällä kotini lähellä. Warmaan-
kin myös pikku Wille kowin pelästynisi, jos kuulisi petojen ulwo-
wan. Mene sinä wain yksin, Sohwi!“

Sohwi juoksi tiehensä, ja Katri jäi uskollisesti hoitamaan
sitä tehtävää, jonka hänen äitinsä oli uskonut hänelle. Rau-
hallisesti nukkui pikku weikko waunuissaan eikä tietännyt mitään
jurmista pedoista ja niiden ulwonnasta.

Miten Liisu oppi kehräämään.

Liisun äiti oli ahkera waimo. Usein hän istui ruffinsa
ääressä kehräämässä. Monet markat hän ansaitsi työpalkkana
kehruusta.

Kerran oli talonemäntä taas tuonut hänelle säkillisen
tappuroita ja pyytänyt häntä kehräämään ne langoiksi. Lan-
goista emäntä aikoi kutoa säkkipangasta.

Eräänä aamuna Liisun äiti meni warhain pois kotoa.

Hän oli koko päivän vaatteita pesemässä emännän pesutuvassa. Liisu oli yksinänsä kotona. Hän katselee äidin ruffia. Usein hän oli seisonut katsomassa, kuinka äiti keh räsi. Nyt hän päätti: „Minäkin alan keh räätä!”

Liisu istui rufin ääreen ja alkoi polkea sitä. Iso pyörä pyöri, ja rullakin pyöri, mutta lanka katkesi Liisun sormissa. Hän alkoi uudestaan, mutta pian lanka taas katkesi. Monta kertaa Liisu näin alkoi uudestaan, ja monta kertaa lanka katkesi. Mutta Liisu ei lopettanut, vaan yritteli aina uudestaan, sillä hän oli kestäväinen. — „Kyllä äidin ruffi vielä minullekin lankaa tekee, kun ahkerasti koetan keh räätä samalla tavalla kuin äiti.” Näin Liisu tuumi itselleen.

Wähitellen Liisu oppikin keh räämään ja rullaan tuli oikeata lankaa. Kun äiti illalla astui sisään ovesta, näki hän Liisun istuwan toimeliaan näköisenä rufin ääressä keh räämässä.

Silloin äiti hämmästytti kowin. Hän löi kätensä yhteen ja huudahti: „Kah, joko pikkunen tyttöni osaa keh räätä!”

Moihana Liisu nousi ja näytti äidille, että rullassa oli paljon lankaa. Se oli Liisun keh räämää!

Ahkeruus kowan onnen woittaa.

Ahkeruus unenkin estää.

Urkjon uni.

1. Eräänä iltana Urjō istui lufemassa lākshyānsā. Hän ei vielä osannut sitä. Kārshimättömästi hän sanoi äidille: „Minä en tahdo lukea enää. Lufeminen on niin itävää. Minä tahdon leikkiä; se on hauskaa.“

Äiti sanoi hänelle: „Etkö sinä tahdo oppia ymmärtäväiseksi ihmiseksi? Ei kukaan tule ymmärtäväiseksi lufematta ahkerasti. Tahdotko kasvaa isoksi ja pyhä oppimattomana?“

Urkjō sanoi: „Lākshyt owat niin waiteita. Ja paljon niitä onkin. En minä woi oppia niitä kaikkia.“

„Laiska walittaa työn paljoutta“, wirttoi äiti lyhyeen. Urkjōkin silloin waiteni.

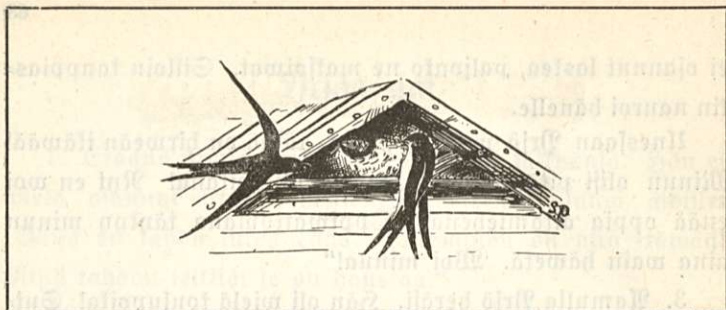
2. Yöllä Urjō näti unta. Hän oli isona miehenä. Wäfewä hän oli, mutta oppimaton. Hänelle tuli kirjettä, mutta hän ei ymmärtänyt lukea niitä. Tuli sanomalehtiä, mutta hän ei ymmärtänyt niitäkään. Koululaiset pilkkasivat häntä, waikka hän oli iso mies. Hän tahtoi ostaa tawaroita, mutta

ei osannut laskea, paljonko ne maksoiwat. Silloin kauppias-
fin nauroi hänelle.

Unessaan Nriö walitti: „Woi, tämä on hirweän ikäwää!
Minun olisi pitänyt olla ahkera koulupoikana! Nyt en woi
enää oppia aikamiehenä. Oppimattomana täytyy minun
aina wain häwetä. Woi minua!“

3. Namulla Nriö heräsi. Hän oli vielä koulupoika! Sut-
telaan hän nousi, pesi ja pui itsensä. Hän muisti unensa ja
päätti lukea hywin ahkerasti joka päivä.

Hänen koulukirjansa oliwat pöydällä. Hän istui pöydän
ääreen ja alkoi lukea. Nyt hän ei joutanut katsoa ympäri-
leen! Hän t a h t o i oppia. Oppimattomaksi mieheksi hän
ei tahtonut tulla.

Päästysjet ja warpunen.

Talwis-aika oli ohji. Lumi ja jää oliwat sulaneet. Lehdet puhkesiwat puihin ja maa alkoi wiheriöidä. Ilma tuntui jo lämpimältä. Eräänä kauniina kewätpäiwänä palasiwat päästysjet lämpimistä maista Sawon seuduille.

Edellisenä kesänä oli kahdella päästysjellä ollut pesänsä kylän suurimman talon räystäään alla. Nyt ne aikoiwat asettua asumaan wanhaan kotiinsa. Mutta kun ne tuliwat sinne, näkiwät ne warpusen makaawan siinä.

Päästysjet wiserjiwät: „Tämä on meidän pesämme. Me olemme rakentaneet sen.“

Warpunen wastasi suuttuneena: „Nyt m i n ä asun täällä. „Lähtekää tiehenne!

Wihaisesti se nokallaan notki päästysjiä. Silloin ne lensiwät pois riitelemättä ja alkiwat heti rakentaa uutta pesää itselleen. Siinä ne saiwattin asua rauhassa.

2. Wähän aikaa sen jälkeen katseli talon isäntä eräänä päiwänä warpusta, joka makasi entisesä päästystenpesäsä. Hän ei pitänyt warpusista. Hän otti pitkän seipään ja särki pesän, joka putosi maahan. Siten warpunen äkkiä jäi kodittomaksi.

Metsästystoira ja jänikset.

Puhtoinen lumi peitti maan. Metsästystoira oli huomannut lumesa jäniksenjälkiä. Pian se löysi nuoren jäniksenkin. Koira rupeesi ajamaan sitä. Nopeasti juoksi koira; pian se oli aivan lähellä ajamaansa jänistä. Silloin se huomasi toisen, isomman jäniksen istumassa tafajaloillaan lumesa.

„Parempi on ottaa iso jänis kuin pieni!“ Näin ajatteli toira. Se muutti äkkiä suuntaa ja alkoi ajaa isompaa jänistä. Mutta isolla jäniksellä oli wahwat jalat, ja niillä se teki pitkiä hyppäyksiä. Pian se oli kaukana koirasta, joka jo oli vähän wähynyt juokjusta. Silloin toira rupeesi katselemaan, missä pienempi jänis olisi. Mutta sekin oli ennättänyt juosta kauwas pois, sillä aikaa kun koira ajoi isompaa jänistä. Koira, joka oli ajanut tahta jänistä, ei saanut yhtäkään! Molona se juoksi kotiinpäin.

Mutta jänikset hyppäsiwät wapaina metsässä. Leikkien katseliwat ne omia jälkiänsä lumesa. Metsässä oli taas hiljaista ja rauhallista.

Kahlekoira.

Surullinen on kahlekoira. Se ei voi juosta vapaana mihin tahtoo. Se on kahleisja niin kuin wanti.

Ennen pentuna se oli iloinen ja wikkela. Silloin se wapaana leikki ja juoksi. Sen isäntä piti siitä paljon, sillä se oli siwä ja hauska pieni koira. Mutta sitten se oppi pahoja tapoja. Se ajoi tanoja, jotta peloissaan juoksiwat ympäri pihaa. Kerran se puri lammastakin. Ruttapenttien poikki se juoksi, niin että kauniit kukat taittuiwat ja lakastuiwat. Se haukkui wihaisesti ohitsekulkewia ihmisiä, ja joskus se repi heidän waatteitaankin.

Wihdoin isäntä päätti rangaista pahantapaista koiraansa. Hän osti ketjun, kiinnitti sen toisen pään koiran koppiin ja toisen pään koiran kaulahihnaan.

„Kosta känttändyt noin pahasti, niin minä riistan sinulta wapauden“, sanoi isäntä koiralleen. „Nyt et enää pääse pihaa tekemään.“

Waromaton hiirenpoikanen.

Hiirellä oli pesänsä maassa ruohojen välissä. Hywä piilopaikka sillä siinä oli. Pesässä oli pieniä hiirenpoikasia. Kerran hiirenemo puhui

niille näin: „Nyt kissa on aiwan lähellä. Otkaa hywin hiljaa, lapset! Warotaa, sillä kissa on meidän waarallinen vihollisemme!“

Silloin yksi poikainen sanoi: „Minä tahtoisin mielelläni nähdä kissan. Minä tirtistan wain hywin wähäsen.“

Se pisti päänsä pesän aukosta. Kun se ei vielä nähnyt kissaa, lähti se wähän ulos pesästä. Heti kissa huomasi waromattoman hiirenpoikasen. Se tarttui ätkiä siihen teräwillä kynsillään, puri sen kuoliaaksi ja söi sen. Toisettin poikaset se tappoi ja söi. Iso hiiri yksin pääsi patoon.

Usein hiiri-emo sitten surullisena ajatteli näin: „Jos poikaseni olisi totellut minun waroitustani, niin kissa ei olisi nähnyt sitä, ja minulla olisi vielä taikki siewät poikaset pesäsfäni. Mutta turhaan minä waroitin! Pesäni on tyhjä, taikki poikaseni owat tapetut ja minä kuljen yksinäni.“

Mirri ja Musti.

„Kuka on syönyt kerman, joka oli tuopissa? Jätin tuoppiin kermää kahwia warten.“ — Näin puhui emäntä katsellen Mirriä ja Mustia.

Mirri tuli emännän luo ja näytti partansa. Se oli tuiwa.

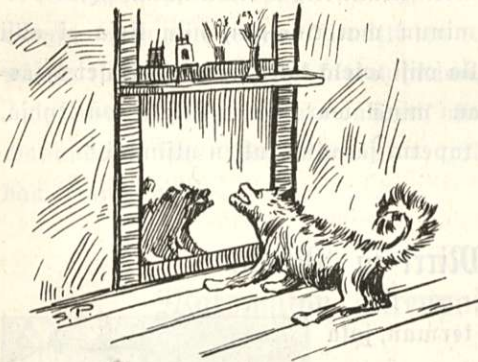

Mutta Musti pyrki pöydän alle, sillä se ei halunnut näyttää partaanfa.

Emäntä kutsui Mustin luokseen ja nosti sen päätä. Sen parta oli märkä, ja siinä näkyi vähän termaatin. Silloin emäntä sanoi: „Sinäpä olet syönyt kerman! Vieläpä toetit salata tekosi. Tahdoit, että minä olisin epäillyt Mirriä warfaatji. Häpeä toki!“

Häweten meni Musti pois. Se ei saanut ruokaa enää sinä päivänä.

Koira peilin edessä.

Kerran pääsi koira sisään saliin, missä oli iso peili, joka ulottui lattiaan asti. Koira ei ollut ennen nähnyt peiliä. Ensimmäisen kerran se nyt näki oman kuvansa peilissä. Se

luuli sitä toiseksi koiraksi. Ensin se katseli kuvaa kauempana ja meni sitten waroen lähemmäs peiliä. Silloin toinen koira myös tuli lähemmäs. „Wau, wau“, haukkui koira. Silloin se näki, että toinenkin koira haukkui sitä. Nyt se suuttui, ja samassa toinenkin koira oli wihaisennäköinen. Korwat

pystysä juoksi koira aiwan peilin eteen haukkumaan toista koiraa. Sekin haukkui vihaisena mintä ennätti.

Samassa tuli joku saliin ja näki koiran kiihkeästi haukkuvan omaa kuvaansa peilissä. Tämä näytti hywin naurettavalta. Hän ajoi kuitenkin koiran ulos salista, sillä muuten se ehkä olisi juossut peiliä vastaan ja särkenyt sen purrakkensa — omaa kuvaansa.

Kärpäset ja pikkusormi.

1. Kerran pieni Wilho otti tiinni kärpäsiä, jotta lentelivät affunaruuduilla.

Hän repi niiltä siivet pois ja tuumi: „Nyt kärpäset eiwät enää voi lentää“.

Wilhon isä näti mitä Wilho teki. Hän torui Wilhoa ankarasti, sanoen: „Minkätähden sinä, ymmärtämätön poika, teet pahaa kärpäksille? Minoastaan julma ihminen tahtoo saattaa tipua eläimille.“

Molona Wilho sanoi: „Minä ajattelin, että kärpäset eiwät tuntisi tipua; nehan owat niin pieniä.“

2. Iltapäiwällä itkis-tyi Wilhon pikkusormi owien wäliin. Hän rupesi heti itkemään. Rättään pidellen hän walitti: „Kostee niin kowasti sormeeseen! Woi, woi!“

Silloin Wilhon isä, jota istui lukemassa sanomalehteä, täöntyi ja sanoi wakausti: „Tuosato sinä nyt itket ja wailtat, waitta koskee ainoastaan pikkusormeesi! Joko hymärrät, että myös pienet eläimet woiwat tuntea kipua? Muista se älätä milloinkaan enää räätäää eläimiä!“

Kilpajuoksu.

Miri, Ujas ja Helmi saivat tulin rinkelin isältä, kun hän tuli kotiin kaupungista. Jotain heistä antoi osan rinkelitään Hallille, jota oli heidän leikkiverinsa. Pian olivat rinkelit syödyt.

Isällä oli kuitenkin vielä jäljellä yksi rinkeli, jota oli kaikista suurin ja kaunein. Nyt hän sanoi: „Se, jota on paras juoksemaan, saa tämän rinkelin.“ Itse hän asettui istumaan rappusille ja piti rinkelitä kädessään. Lapset asettuiwat riivin kilpajuoksua warten. „Mii, kaks, kolme!“ lasti Miri, ja nyhtäikää lähtiwät kaikki juoksemaan pihan ympärillä.

Kun Halli näki lasten juoksewan, alkoi setin juosta. Raitki lapset koettivat tehdä parastansa. Mutta pian oli Halli juossut lasten ohitse ja saapui ensimmäisenä isän luo. Toisena ennätti Uljas. Seti hänen jälkeensä tuli Miri, jolla oli uusi pittä hame. Viimeisenä saapui Helmi.

Kenelle piti nyt antaa rinfeli palkinnoksi?

Uljas väitti, ettei kukaan ollut kehoittanut Hallia juoksemaan kilpaa. Mutta tytöt sanoivat siihen, ettei kukaan ollut kieltänytkään Hallia ottamasta osaa kilpajuoksuun.

Uljas väitti vielä, että Halli ennätti ennemmin kuin lapset sentähden, että heillä oli wain kassi jalkaa fullakin, mutta Halli juoksi neljällä jalalla.

Siihen isä sanoi, että hän ei ollut määrännyt, kuinka monella jalalla kukaan sai juosta.

Sitten väitti Miri, että hän olisi ehkä woittanut sekä Uajaan että Hallin, jos hänellä olisi ollut lyhempi hame. — „Pittä hameeni esti minua juoksemasta nopeasti“, sanoi hän.

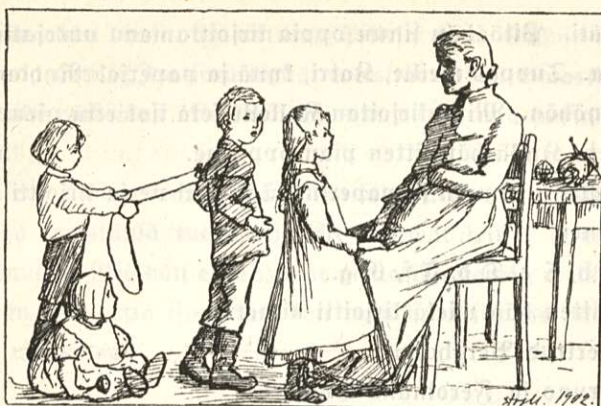
Halli yksin ei sanonut mitään, waan oli waiti ja katseli harkkaana rinfeliä.

Mitä nyt arwelette tästä asiasta? Kenelle rinfeli on annettava?

Dutoja nimiä.

Wille ja Kalle olivat hewosilla. Wille oli hewosena ja Kalle ajajana. Paljon he olivat jo juosseet. Nyt he pysähtyivät Ella tädin eteen, misä Katri jo oli.

Lapset pitivät paljon Ella tädistä, joka oli isän sisar ja asui heidän kotonansa. Heillä oli tapana kysyä häneltä sellaisia asioita, joista eivät itse saaneet selwää.

Nyt Katri kertoi: „Eilen minä näin sen wieraan tytön, joka asuu naapuritalossa nyt kesän aikana. Mutta minä en voi muistaa hänen nimeänsä, sillä se on niin outo. En ole milloinkaan ennen kuullut sellaista nimeä. Tiedättekö te, täti, tuon tytön nimen.“

Täti. Kuulin, että se on Gertrud Bergholm. Gertrud on sama nimi kuin Kerttu.

Wille. Naapurin pojat luulewat tytön sutunimen olevan Perho.

Täti naurahhti ja sanoi: „Ei se niin ole. Mutta waitaata onkin lausua sellaisia nimiä. Ne eiwät olekaan suomenkielisiä, waan ruotsinkielisiä nimiä.“

Wille. Myhlylän talossa asuu myös kaupunkilaisia kesäwieraina. Siellä on taksi poitaa. Olen joskus leikkinyt heidän kanssaan, mutta en minäkään muista heidän nimiään. Nekin owat niin outoja. Oletteko te, täti, kuulleet ne?

Täti. Käydesäni Myhlylässä sanoi emäntä, että nuo pojat owat nimeltään Bruno ja Ferdinand Dalbäck.

Kalle. En minä osaisi kirjoittaa tuollaisia nimiä.

Täti. Pitäähän sinun oppia kirjoittamaan outojakin kirjaimia. Tuopas meille, Katri, kynä ja paperia! Ryhdymme heti työhön. Minä kirjoitan Kallelle sekä isot että pienet kirjaimet. Kyllä hän sitten pian oppii ne.

Katri toi kynän ja paperin. Täti otti ne ja kirjoitti ensin kirjaimet:

B b, C c, D d, F f, G g.

Sitten hän vielä kirjoitti nimet:

Gertrud Bergholm.

Bruno ja Ferdinand Dalbäck.

„Siinä ne nyt owat“, sanoi täti.

Pojat koettivat parastansa, mutta sanoivat sitten:

„Kyllä on vaikea lausua tuollaisia wieraskielisiä nimiä.“

Syntymäpäivälahja.

1. Kun Tauno täytti 11 vuotta, sai hän syntymäpäivänään lahjaksi siewän ja hyvän kynäweitsen. Isänsä lahjoitti sen hänelle, sillä Tauno oli kauwan halunnut sellaista. Weijeltänsä sai hän uuden lyijykynän. Tauno käytti heti uutta weistänsä, teroittaen sillä kynää. Tyntyväisenä hän tartasti weistä. Siinä oli yksi isompi ja kaksi pienempää terää. Kirkkaita ja teräviä ne kaikki olivat.

„Tuolla isommalla terällä woin wuolla hewosia ja muutaikin itselleni“, tuumi hän.

„Niin, olkoon uusi weitsesi sinulle hyödyksi!“ lausui isä.

2. Tauno alkoi kuitenkin pian käyttää weistänsä aiwan ajattelemattomasti. Hän katkaisi sillä kauniita oksia hedelmäpuista, ja tuoleihin hän piirsi rumia naarmuja. Eräänä

päivänä hän piirsi pöytänsä ison T- kirjaimen. Silloin isä sano i ankarasti: „Jos sinä kätät weistäji noin tuh masti, että teet sillä wahinkoa että hyötynä, niin minä otan sen pois si nulta.“

Usein Tauno muisti näitä isän sanoja, kun hän taas a i oi kätntää weistänsä tuh masti. Ne estiwät häntä tekemästä tuhmuuksia, sillä hän ei tahtonut menettää siewää weistänsä. Ja hän tiesi, että isä ottaisi sen pois häneltä, jos hän sillä tekisi wahinkoa.

Taskusta nousewa sawu.

Oli terran iso koulupoika, jota oli tottunut polttamaan tupakkaa. Kun hänellä oli muutamia pennejä, osti hän niillä paperosin itselleen. Vitaisia paperosinpättiä hän myös te räsi ja poltti, waikka siisti ihminen ei tahtoisi pistää sellaisia suuhunsa.

Eräänä päivänä hän kulki kadulla laiskotellen paperossi suussa. Kadunkulmassa tuli hänen opettajansa häntä was taan. Kiireesti sieppasi poika paperosin suustaan ja piti sitä kädessään selän takana, kun hän terwehti opettajaa.

„Mitä sinä piiloitat selkäsi taa?“ kysyi opettaja.

„En mitään“, wastasi poika ja katsoi rohkeasti opettajaa silmiin. Samassa hän pisti paperosin taskuun ja näytti opettajalle tyhjät kätensä.

Opettaja katseli wafawana poikaa hetkisen aikaa. Sitten hän sanoi: „Tastustasi nousee sawua. Näin, että pistit pa perosin siihen.“

Poika heitti nyt nolona paperosin maahan, sillä hän

tunsi sen polttawan itseänsä. Se oli jo polttanut reijän tas-
kuun.

Opettaja jatkoi: „Huonosti kätät rahaasi, kun niillä os-
tat tupakkaa itsellesi. Siten wahingoitat terwennttäsi. Mutta
wielä pahempi on, että olet tottunut walhettelemaan sen
kautta, että olet koettanut salata pahaa tapaasi.“

Poika kuunteli allapäin opettajansa sanoja. Hän tiesi hä-
nen olewan oikeassa.

Hanneksen ajatukset puista.

„Mitä on kaunein ja paras kaifista puista?“ Näin kysyi
14-wuotias Ilmari welsjiltään ja siskoiltaan.

„Minä pidän enin pihlajasta, sillä se on niin kaunis kuf-
tiessaan ja myös syksyllä, kun se on täynnä punaisia marjoja.“
— Tämä oli Leena siskon ajatus asiasta.

„Pihlajaa parempi on kuitenkin mahtawa mänty“, ar-
weli Olawi.

Kuusiwuotias Hannes huudahti: „Kyllä minä tiedän,
mitä on kaunein ja paras kaifista puista. Se on joulukuusi!“

Toiset naurowat wähän pikku welsjelleen. Sitten Ilmari
jatkoi: „No, sanotaa nyt, mikä on huonoin kaifista puista!“

Kauwan tuumimatta wastasi Hannes hywin warmasti:
„Pahin kaifista on koiwu.“

Toiset lapset katseliwat hymyillen toisiansa. He tiesiwät,
mihin äiti jostus kättyi hienoja koiwunotkia. Sentähden he
ymmärsiwät, miksi Hannes ei pitänyt koiwusta.

Pikku Heikki.

Kerran päätti pikku Heikki olla
iso mies;

Voimaa oli hänellä ja paljon
hän jo tiesi,

Siis ei viitsi pikku Heikki enää
lapsi olla;

Talonpaikka katsottuna on jo
kalliolla.

Isän kirves olallansa metsään
käypi Heikki.

Nyt se alkaa miehen toimi, jäädä saa jo leikki.

Hirret aikoo Heikki kaataa, tehdä talon oivan.

Ympäri sitten raivaa pellon vihannoivan.

Mutta vaikka hiki päässä Heikki puuta hakkaa,
Puu ei kaadu; väsyneenä Heikki työstä lakkaa.

Lapseksi taas kotihinsa palaa jälleen Heikki.

Miehen työ ei suju vielä; lasten työ on leikki.

Väinön pakomatka.

Kerran Väinö otti salaa Elli siskonsa pienet kahvikupit. Hän tahtoi vähäsen leikkiä niillä, mutta ei tahtonut pyytää niitä Elliltä. Kiireesti hän meni kupit käsissään lasten huoneeseen. Ovella hän kompastui

ja kaatui. Ellin sievät kupit putosivat lattialle ja särkyivät palasiksi.

Äiti ja Elli kuulivat kolauksen. He tulivat katsomaan, mitä oli tapahtunut.

Kun Elli näki särkyneet kupit, puhkesi hän itkuun. Äitikin oli pahoillaan. Vakavasti hän sanoi: »Sinä teit pahasti, Väinö, kun otit siskosi kupit ilman lupaa. Vahingossa ne sitten vielä särjinkin. Tuossa ne nyt ovat palasina. Pyydä anteeksi siskoltasi, että näin olet tehnyt!»

Väinö seisoj ja katsoi lattiaan, kun äiti häntä nuhteli. Hän oli kyllä pahoillaan siitä, että oli särkenyt kupit, mutta hän ei tahtonut pyytää anteeksi. Mitään sanomatta hän kääntyi ja meni ovesta

ulos. Latoon hän lähti. Siellä hän istui heinille ja alkoi ajatella asiaansa.

Hänen mieleensä tuli ylpeitä ajatuksia. Näin hän ajatteli: »Äiti käski minun pyytää anteeksi Elliltä. Elli on pieni tyttö. Minä olen häntä suurempi. En pyydä häneltä anteeksi. En mene sisään äidin luo. Olen täällä yksinäni.»

Kauvan Väinö istui ladossa. Aika kului hitaasti. Ikäväkin siellä oli olla. Väinö katseli ulos. Taivaalle nousi mustia pilviä. Hän kuuli ukkosen jyrynää. Äkkiä leimahti kirkas salama. Väinö säp-

sähti. Taas leimahti toinen salama ja alkoi sataa rankasti.

Väinön mieleen tuli toisia ajatuksia. Näin hän nyt ajatteli: »Parempi olisi olla sisällä toisten kanssa. Minkätähden minä lähdinkään tänne pakoon! Enhän minä voi olla täällä koko päivää. Voisinhan minä pyytää Elli siskolta anteeksi. Hän on aina kiltti ja ystävällinen.»

Väinö tuumi vielä vähän aikaa ladossa. Sitten hän päätti, hyppäsi ulos ladosta ja juoksi kiireesti tupaan. Satoi niin kovasti, että hänen vaatteensa aivan kastuivat. Märkänä hän astui ovesta sisään. Elli tuli hyvin iloiseksi, kun näki hänet. Ja paljon Ellillä nyt oli sanomista veikolleen. »Missä sinä olet ollut niin kauvan, Väinö kulta? Minkätähden sinä olet ollut ulkona sateessa? Kun kuulin ukkosen, ajattelin sinua. Pelkäsin, että salama tappaisi sinut. Tule nyt äidin luo!»

Väinö meni äidin luo. Totisena hän katsoi äitiä suoraan silmiin ja sanoi: »Äiti, minä olen ollut paha. Tahdon pyytää Elliltä anteeksi. En tahdo enää olla paha. Antakaa Tekin, äiti hyvä, minulle anteeksi!»

Äiti katsoi lempeästi poikaansa. Samassa Elli kietoi kätensä Väinön kaulaan. Ja Väinö kietoi kätensä Ellin ympärille. Nyt heillä taas oli niin hyvä olla.

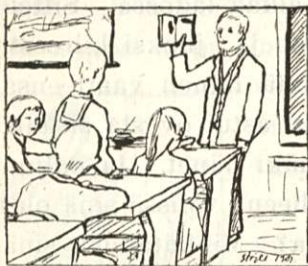

Ja Väinö ajatteli: »Kyllä

minä olin tuhma, kun lähdin pakoon ja kauvan istuin yksinäni ladossa!»

Hän katseli ulos akkunasta. Mustat pilvet olivat jo poissa ja aurinko paistoi kirkkaasti.

Hyvä koulutoveri.

Oli maanantai-aamu. Oppilaat istuivat luokkahuoneessa, ja opettaja tuli sisään. Hän huomasi heti, että hänen kirjassaan oli mustetahroja.

Hän katseli oppilaita ja kysyi: »Kuka on kaatanut mustepullon? Kirjani on

mennyt pilalle.»

Ilmari Salmela nousi seisomaan ja sanoi: »Minä tuon opettajalle uuden kirjan, kun tulen kouluun huomenna.»

Opettaja kysyi: »Oletko sinä, Ilmari, kaatanut mustepullon ja pilannut tämän kirjan?»

Ilmari. Minä en ole kaatanut mustepulloa.

Opettaja. Minkätähden sinä sitten toisit minulle uuden kirjan, vaikka et ole kaatanut mustepulloa?

Ilmari oli vähän aikaa vaiti. Sitten hän selitti asian näin. Maiju oli pyyhkinyt pölyä pöydältä, ja silloin oli mustepullo kaatunut. Kun hän oli nähnyt, että muste oli pilannut kirjan, oli hän kovin

säikähtänyt. Maiju ei olisi voinut ostaa uutta kirjaa opettajalle, sillä hänen äitinsä on aivan köyhä. Ilmari oli lohduttanut Maijua ja luvannut tuoda uuden kirjan pilaantuneen sijaan. Hän ajatteli, että hänen äitinsä kyllä antaisi hänelle rahaa kirjan ostamista varten. Sentähden Ilmari oli tarjoutunut tuomaan opettajalle uuden kirjan, vaikka hän ei ollut pilannut opettajan kirjaa.

Opettaja kuunteli tarkoin Ilmarin selitystä. Sit-
ten hän ystävällisesti sanoi: »Sinä, Ilmari, olet hyvä toveri. Teit oikein, kun nyt kerroit minulle koko asian sellaisena, kuin se on. Ei saa salata mitään opettajalta, niinkuin ensin aioit salata sen, että Maiju oli kaatanut mustepullon. Hän saattoi minulle pienen vahingon, mutta minä kyllä mielelläni kärsin sen kun näen, että oppilaani keskenänsä ovat hyviä tovereita.»

Junassa.

Muuan vanha herra kertoi näin: Matkustin kerran junassa. Siellä oli paljon väkeä, ja kaikki penkit vauussa olivat täynnä ihmisiä ja tavaroita.

Eräällä asemalla astui junaan vanha, heikkonäköinen vaimo. Hän tuli siihen vaunuun, missä minäkin istuin. Konduktööri eli junailija auttoi hänet sisään ja sanoi matkustajille: »Tämä vanha vaimo matkustaa ainoastaan seuraavalle asemalle. Kyllä kai hän saa istumapaikan täällä?»

Vaimo katsoi ympärilleen, mutta ei nähnyt tyhjää paikkaa missään. Silloin eräs iso poika nousi ja sanoi kohteliaasti vaimolle: »Tehkää hyvin ja istukaa minun paikalleni! Minä jaksan kyllä seisoa vähän aikaa.»

»Tuhannet kiitokset!» sanoi vanhus ja istui tyytyväisenä pojan tarjoomalle paikalle.

Kertoja jatkoi: »Katselin tuota nuorta poikaa.

Hän näytti reippaalta ja ystävälliseltä. Itsekseni ajattelin: »Varmaankin tuo on hyvä poika, koska hän on näin kohtelias vanhukselle.»

Hädässä.

Eräänä sunnuntaina syyskuussa lähti kolme kuuroa poikaa maalle kaupungista, jossa he kävivät koulua. He aikoivat käydä jonkun tuttavansa luona. Maalla he kulkivat erään laitumen yli, jolla oli lehmiä ja yksi härkäkin. Härät tavallisesti vihas-
tuvat, kun näkevät jotakin punaista. Niin tämäkin härkä. Se näki, että yhdellä pojista oli punainen kaulahuivi, ja siitä se vihastui. Mylvien se alkoi ajaa poikia takaa. He juoksivat minkä ennättivät eräälle kalliolle päin. Kun he pääsivät sinne, näki-
vät he vihaisen härän aivan takanansa. Ei ollut aikaa arvella! Pojat kiipesivät kiireesti kalliolle ja hyppäsivät toinen toisensa perästä kallion toista rinnettä alas. Härkä seurasi heitä kalliolle, mutta

siihen se seisahtui eikä uskaltanut hypätä jyrkän-
teestä alas. Eihän härkä voi hypätä pukin tavoin!

Pojat jatkoivat matkaansa iloisina siitä, että
olivat pelastuneet vaarasta. Kauvan he muistivat
tämän retkensä.

Tämä tapahtui Norjassa.

Jaakon laiva.

Kerran myös pieni Jaakko joutui hätään. Hänellä oli sievä, pieni laiva, jossa oli purjekin. Eräänä tuulisena päivänä Jaakko tahtoi nähdä, miten hänen laivansa kulkisi järven rannassa. Isä kyllä kielsi koettamasta, sanoen: »Älä laske laivaasi vesille tänään, sillä nyt on myrsky.»

Mutta Jaakko oli itsepäinen ja vei laivansa rantaan. Hän laski sen vesille aalloilla kiikkumaan. »Sievästi kulkee laivani», ajatteli Jaakko sitä katsolessaan.

Mutta pian tuli iso aalto, ja se vei laivan pois

Jaakon luota. Kiireesti hän juoksi laivan jäljessä, mutta joutui syvään veteen. Hän upposi, ja aallot löivät jo hänen päänsä ylitse. Silloin tuli isä juosten rantaan. Hän oli nähnyt Jaakon olevan hädässä ja kiirehti auttamaan. Hän nosti Jaakon vedestä ja kantoi hänet rannalle. — Näin isä pelasti poikansa.

Luultavasti Jaakko olisi hukkunut, jollei isä olisi huomannut hänen uppoavan veteen. Silloin Jaakko olisi jäänyt ilman apua.

Laivansa Jaakko menetti, sillä aallot veivät sen kauvas pois.

Tulipalo.

Kahdeksanvuotias Kosti Hamara oli kerran yksinänsä kotona. Hänen isänsä oli tehtaalla työssä, ja äiti oli mennyt torille ostamaan perunoita ja voita. Silloin Kosti otti tulitikkulaatikon ja alkoi leikkiä tikuilla. Hänen vanhempansa olivat kyllä usein kieltäneet häntä sitä tekemästä, mutta hän ei välittänyt heidän kiellostaan. Huvikseen hän sytytti monta tulitikkua yhtäikaa. Siinä hän poltti sormensa ja heitti kiireesti palavat tikut pois. Toiset niistä putosivat lattialle, mutta yksi tikku putosi sänkyyn. Kosti ei huomannut sitä. Hän seisoi katsomassa, miten tikut sammuivat lattialla toinen toisensa perästä. Äkkiä nousi vuoteesta iso liekki. Olkipatja oli syttynyt tuleen. Pelästyneenä juoksi Kosti huoneesta, jättäen oven auki ja huutaen apua.

Kun naapurit tulivat auttamaan, oli huone ilmitulessa. Akkunaruudut olivat särkyneet ja huone oli täynnä savua. Suurella vaivalla voivat naapurit sammuttaa tulen, mutta suuri osa Kostin vanhempain tavaroista oli palanut.

Kotiin tullessaan näkivät vanhemmat ainoastaan mustat, savuavat seinät entisen sievän kotinsa kohdalla. He olivat kovin murheellisia suuresta vahingosta, jonka heidän poikansa oli saattanut heille.

Koko talven täytyi vanhempain ja heidän lastensa öisin maata kylmällä lattialla, ja paljon vaatetakin olivat he menettäneet tulipalossa. —

Hyvä on tuli uunissa ihmisen palvelijana, mutta julma se on herrana talossa.

Tapion ensimmäinen rautatiematka.

Tapio Terho lähti ensimmäisen kerran kaupunkiin. Hänen piti alkaa käydä koulua siellä. Isä saattoi hänet hevosella asemalle, ja Tapio meni junaan. Hän ei ollut milloinkaan ennen matkustanut junalla. Juna lähti liikkeelle, ja isä jäi asemalle. Tapio oli yksin vierasten kanssa. Ikävälle tuntui.

Tapio istui hiljaa penkillä ja katsoi ulos akkunasta. Hän näki taloja, peltoja, lehmiä laitumilla ja joskus järvenkin. Kiireesti ne kuitenkin taas katosivat. Näytti siltä kuin metsän puut olisivat kiirehtineet vaunun akkunan ohitse. Ihmetellen katseli Tapio tätä kaikkea.

Yksi akkuna oli auki vaunussa. Tapio nousi ja pisti päänsä ulos akkunasta, sillä hän tahtoi nähdä paremmin. Silloin putosi lakki hänen päästään maahan. Sinne se jäi, ja juna kiiti eteenpäin radalla.

Tapio ei milloinkaan enää nähnyt lakkiansa. Nolona hän tuli kaupunkiin ilman lakkia.

Nolosti loppunut leikki.

Eräs mies matkusti kerran junassa pienen poikansa kanssa. Poika seisoj avoimen akkunan vieressä katsellen ulos. Isä seisoj hänen takanansa. Kun poika vähäsen kumartui ulos akkunasta, sieppasi isä lakin hänen päästään.

Poika säpsähti ja huusi: »Voi, nyt minun lakkini putosi!»

Isä piti lakkia selkänsä takana ja sanoi leikillisesti: »Minä kutsun sen takaisin päähäsi. Saa nähdä, tuleeko se!»

Kun poika taas katsoi ulos, pisti isä lakin takaisin hänen päähänsä.

»Nyt tuli lakkisi takaisin», sanoi isä.

Tämä oli pojan mielestä kummallista. Vähän ajan perästä hän itse otti lakin päästään ja heitti sen ulos akkunasta. Sitten hän kääntyi isänsä puoleen ja pyysi: »Isä, kutsu taas lakkini takaisin!»

Siihen se leikki loppui.

Hiiri, joka söi myrkyä.

Eräs hiiri kävi usein ruokahuoneen kaapissa. Sieltä se löysi sokeripalasia ja korppuja, joita se mielellään nakersi. Kerran se näki siellä lautasen, jolla oli jotakin valkoista. Se oli jauhun näköistä, mutta maistui makealle. Hiiri söi siitä paljon ja juoksi sitten pois. Se ei tietänyt, että se oli syönyt myrkyä. Mutta pian se tunsu kovia kipuja, ja vähän ajan perästä se kuoli.

Uskollinen koira.

Eräällä herralla oli koira, joka aina seurasi häntä, mihin hän meni. Kun hän oli sisällä huonees-
sansa, makasi se hänen ovensa edessä. Herra piti paljon koirastaan, joka oli niin uskollinen hänelle ja kohteli sitä aina ystävällisesti.

Kun herra sairastui ja kuoli, suri koira niin kovasti, että se ei syönyt eikä juonut. Kun vainaja oli haudattu, makasi se melkein aina hänen haudallansa. Eräänä aamuna näkivät ihmiset sen makaa-
van siellä — kuolleena.

Tapaturma.

Hokkasen isäntä ajoi mäkistä maantietä myöten. Hänellä oli hyvä, vahvahevonen. Kun se juoksi

loivaa mäkeä alas, huomasi isäntä ison pojan juoksevan edessään tiellä.

»Pois tieltä!» huusi isäntä. Mutta poika juoksi yhä keskellä tietä. Äkkiä hän huomasi hevosen pään takanansa; silloin hän aikoi juosta tien viereen, mutta kompastui ja kaatui. Toinen käreäpyörä kulki hänen oikean säärensä yli. Isäntä säikähtyi ja kääntyi katsomaan, mitä oli tapahtunut. Poika makasi suullaan tien vieressä, ja isosta haavasta juoksi paljon verta.

»Miksi et mennyt pois tieltä, kun varoitin?» kysyi isäntä. Poika ei vastannut mitään, vaan valitti ja koetti nousta istumaan.

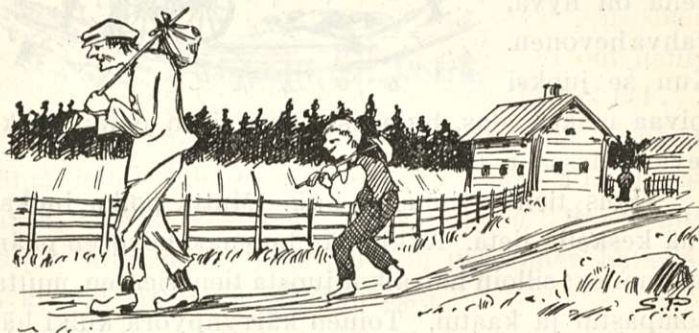
»Ei tämä poika kuule; hän on kuuromykkä» sanoi silloin eräs mies, joka riensi avuksi. Hän sitoi haavan puhtaalla nenäliinalla, ja sitten molemmat miehet nostivat pojan Hokkasen rattaille.

»Luuletteko, että hänen jalkansa on poikki?»
kysyi Hokkanen toiselta mieheltä.

»En tiedä», vastasi tämä. »Viekää hänet nyt
kiireesti lääkärin luo!»

»Niin teen», vastasi Hokkanen. »Mutta kyllä
kuuromyöksen itsekkin pitäisi varoa hevosia, kun hän
kulkee tiellä. Silloin ei tapahtuisi tällaista vahinkoa.»

Pilkkaaja.

Köyhä, kyttyräselkäinen mies kulki jalkasin tietä myöten. Hän kantoi tavaroitansa mytyssä selässään. Kun hän kulki pienen talon ohitse, näki eräs valla- ton poika hänet. Tämä alkoi heti matkia kyttyrä- selkäisen ruumiinasentoa ja väsynyttä käyntiä, vie- läpä nauroi ivallisesti tepastellessaan miehen jäljessä.

Kyttyräselkäinen huomasi tämän, ja pojan ruma, pilkallinen käytös pahoitti häntä tietysti kovin.

Mutta eräs toinenkin henkilö oli huomannut pilk- kaajan tempun, nimittäin pojan oma isä, joka seisoi talonsa portilla. Hän kutsui ankaralla äänellä poi-

kansa luokseen ja antoi hänelle vankan korvapuustin.

»Tuossa saat pilkastasi, tuhma poika», sanoi isä suuttuneena. »Etkö sinä vielä ymmärrä, ettei milloinkaan saa pilkata vaivaista? Sillä tavallako sinä osoitat kiitollisuuttasi siitä, että itse olet saanut terveen ruumiin?»

Nolona seisoi poika isänsä edessä eikä voinut vastata mitään. Tuskin hän oli ajatellutkaan, että hänen tulisi olla kiitollinen Jumalalle siitä, että hänellä oli terve ruumis ja ettei hän ollut vaivainen kuten tuo kyttyräselkäinen.

Isä kutsui väsyneen matkamiehen taloonsa lepäämään ja tarjosi hänelle ruokaakin virkistykseksi. Kiitollisena istui kyttyräselkäinen ruokapöydän ääreen. Syödessään hän sävyisesti sanoi pojan isälle: »Monet pojat ajattelemattomuudessaan pilkkaavat meitä viallisia. Usein he eivät itse ymmärrä, miten pahasti he tekevät.»

Kun poika kuuli miehen puhuvan näin, häpesi hän vielä enemmän ja päätti, ettei hän milloinkaan enää pilkkaa vaivaista.

Sannin sairaus.

Sanni makasi sairaana vuoteessaan. Päätä pakkotti ja koko ruumis oli kuuma. Välillä taas hänellä oli kylmä. Sannilla oli vaarallinen kuumetauti. Hänen täytyi monta kertaa päivässä ottaa lääkkeitä,

jotka lääkäri oli määrännyt hänelle. Äiti antoi ne säännöllisesti hänelle. Hän istui hyvin usein Sannin vuoteen ääressä ja puheli ystävällisesti hänen kanssaan. Yöllä hän ei mennyt levolle, vaan valvoi Sannin luona hoitaen häntä.

Eräänä iltana Sanni kysyi: »Äiti, paranenko minä vai kuolenko minä pian?»

Äidin silmissä oli kyneleitä, kun hän vastasi: »Me emme voi tietää sitä. Minä toivon, että sinä tulet terveeksi, mutta yksin Jumala voi antaa sinulle terveyden.»

Sannin sairaus kesti kauvan. Hänen äitinsä hoiti häntä hellästi koko ajan. Sanni itse koetti olla kärsivällinen ja hyvä. Hän ei valittanut silloinkaan, kun päättä kovin pakotti. Hiljaa hän makasi vuoteessaan ja otti vastustamatta pahanmakuisia lääkkeitään.

Jumala ei vielä kutsunut Sannia pois tästä elämästä. Hän parani vähitellen ja sai nousta vuoteestaan. Silloin äiti kiitti Jumalaa tyttärensä paraneemisesta. Ja Sanni itsekin kiitti nöyränä Jumalaa.

Sanni oli vielä viikon ajan heikko eikä saanut mennä ulos. Vähitellen hän vahvistui ja sitten hän pääsi uloskin. Silloin hän iloisena meni katsomaan kukkia, perunamaata ja kotieläimiä, joita hän ei ollut nähnyt pitkään aikaan.

Mummon silmä.

Aina Ollila on pieni kuusivuotias tyttö. Hänen kodissaan asuu hänen vanha mummonsansa, joka on Ainan äidin äiti. Mummo tarvitsee usein Ainan apua, sillä hän on sokea. Nuorempana oli mummolla kirkkaat, hyvät silmät, mutta ne tulivat kipeiksi, ja nyt hän ei enää näe mitään.

Kun mummo tahtoo lähteä kylään taikka kirkolle, on Aina mukana häntä taluttamassa. Muuten ei mummo voisikaan mennä mihinkään. Aina on mummon uskollinen, pieni toveri.

Mummo lukisi mielellään, mutta hän ei voi tehdä sitä. Usein Aina lukee hänelle isosta Raamatusta ja mummo kuuntelee hartaasti. Muuten hän olisi jo unhottanut Jumalan pyhän sanan.

Aina tuottaa pal-

jon iloa vanhalle mummollensa. Muuten sokean vanhuksen elämä olisikin synkkä.

»Sinä olet minun silmäni», sanoo mummo usein ystävällisesti Ainalle. Mummo rakastaa paljon pientä toveriansa, ja Aina palvelee häntä mielellään. Hän muistaa Raamatun kehoitusta: »Palvelkaa toinen toistanne!» Tätä kehoitusta hän tahtoo noudattaa. Hänkin rakastaa mummoa.

Tupakanpolttaja.

1. Arvo Järvenpää oli vieraana setänsä ja tätinsä luona. Siellä oli hauska olla, sillä Arvon serkut olivat hyviä ja ystävällisiä lapsia. Arvo kävi heidän kanssaan pienillä retkillä metsässä ja järvellä. Heidän vanhempansa olivat myös ystävällisiä Arvolle.

Eräänä päivänä tati lähetti lapset asialle kauppa-puttiin. Ostoksiansa varten antoi tati rahaa Hil-malle, joka oli vanhin serkuista. Sitä paitsi hän antoi jokaiselle lapselle 20 penniä, sanoen: »Saatte kukin tällä rahalla ostaa mitä haluatte.»

2. Lapset riensivät iloisina kauppapuotiin. Siellä Hilma ensin toimitti äidin asiat. Hän pyysi 2 kiloa vehnä jauhoja, puolen kiloa kahvia ja kilon sokeria. Ne pantiin paperipusseihin ja punnittiin ja Hilma maksoi niiden hinnan.

Sitten ostivat lapset omat ostoksensa. Hilma osti virkkuuneulan. Ville osti tinasotamiehiä ja Aili

osti pienen nukempään. Arvo ei tahtonut sanoa, mitä hän ostaisi, ja hän jäi viimeiseksi kauppapuotiin.

Lapset saapuivat kotiin. Hilma, Ville ja Aili veivät jauhot, kahvin ja sokerin äidillensä. He kertoivat, mitä he kukin itse olivat ostaneet. Mutta Arvo jäi siksi aikaa ulos.

3. Hilma, Ville ja Aili olivat jo kauvan aikaa leikkineet pihassa, ennenkuin Arvo tuli heidän seuraansa. Hän näytti kovin kummalliselta, sillä hän oli kalpea ja näytti kuin häntä olisi nukuttanut. Tuskin hän pysyi seisomassa.

»Mikä sinua vaivaa?» kysyivät serkut hämmästyneinä. Kun Arvo ei vastannut mitään, juoksi Aili hakemaan äitiänsä.

»Arvo serkku on tullut sairaaksi!» huudahti hän. »Tulkaa, äiti, pian avuksi, ettei hän kuole!»

Äiti säikähti kovin ja riensi pihaan. Siellä hän näki Arvon pitkällään nurmella. Hilma ja Ville seisovat pelästyneinä hänen vieressänsä. »Nyt Arvo serkku kuoli!» sanoivat he itkien.

Äiti huomasi, että Arvo oli mennyt tainnoksiin. Pian hän myös huomasi syyn siihen. Hän näki nimittäin, että Arvon taskussa oli tulitikkulaatikko ja paperossia. Nyt äiti kantoi Hilman avulla Arvon sisään ja pani hänet vuoteelle. Sitten hän pani kylmän kääreen Arvon päähän.

Hetkisen kuluttua Arvo avasi silmänsä. Hän valitti päänsärkyä, sulki jälleen silmänsä ja nukkui

uudestaan. Vasta illalla Arvo nousi, mutta serkut huomasiivat, että hän ei tahtonut puhua heidän kanssaan pahoinvoinnistaan.

4. Seuraavana päivänä setä kysyi: »Mikä sinua vaivasi eilen, Arvo? Mikä oli syynä sinun pahoinvointiisi?»

Arvo loi katseensa maahan ja puna nousi hänen poskilleen. Hän ei olisi tahtonut puhua siitä asiasta, mutta ei hän myöskään tahtonut valhetella.

Valhe ei milloinkaan paranna huonoa asiaa, vaan päinvastoin pahentaa sen. Tämän Arvo tiesi. Hän katsoi sentähden pian suoraan setää silmiin ja vastasi: »Ostin paperossia kauppapuodista ja poltin niitä; siitä tulin kipeäksi.»

»Mistä syystä sinä tahdoit polttaa tupakkaa?»
kysyi setä vielä. »Eihän se maistu hyvältä.»

»Toiset pojat sanovat, ettei kestään pojasta tule miestä, jollei osaa polttaa tupakkaa», vastasi Arvo.

»Tyhjää he puhuvat niin sanoessaan», lausui setä. »Ei myrkkyy tee ketään mieheksi.»

»Niin, kyllä minä nyt itse olen kokenut, että tupakassa on myrkkyyä. Enkä huoli enää uskoa kaikkia poikain puheita». Näin tuumi Arvo lopuksi.

Puhu totta!

Valhe sielus' myrkyttää.

Puhu totta vaan!

Muutkin paheet sinussa

Kasvaa valheen seurassa.

Totuus aina voiton saa.

Puhu totta vaan!

Valhe vie sun häpeään.

Puhu totta vaan!

Valhe pahan pahentaa,

Korjatuks' ei mitään saa.

Siispä, mieltä rohkeaa!

Puhu totta vaan!

Myönnä mikä väärin on!

Puhu totta vaan!

Totuus olkoon huulillas'

Nyt sun nuorna ollessas'!
 Aina elinaikanas'
 Puhu totta vaan!

Mitä iltarukous vaikutti.

Rosvo oli eräänä iltana salaa mennyt erään rikkaan neidin makuuhuoneeseen. Hän oli piiloutunut sängyn alle. Hän aikoi yöllä varastaa neidin kalliita tavaroita ja ehkä murhatakin neidin, jos hän heräisi unestaan.

Kun neiti tuli makuuhuoneesensa illalla, ei hän tietänyt mitään siitä vaarasta, joka uhkasi häntä. Ennenkuin hän meni levolle, luki hän kuten tavalisesti Raamattua. Sitten hän polvistui rukoilemaan. Hartaasti hän rukoili itsensä edestä ja muidenkin puolesta. Hän pyysi Jumalaa varjelemaan häntä ja muita tekemästä syntiä ja myös suojelemaan kaikista vaaroista yön aikana.

Varas, joka makasi sängyn alla, kuuli kaiken tämän. Hänen omatuntonsa nuhteli häntä hänen pahasta aikomuksestansa. Samassa hän oppi ymmärtämään, että Jumala voi varjella ihmistä tekemästä syntiä.

Neiti pani maata ja nukkui rauhallisesti pelkäämättä mitään. Hän oli jättänyt itsensä taivaallisen Isän haltuun ja luotti siihen, että Hän varjelee häntä.

Kun neiti nukkui, hiipi varas hyvin hiljaa

sängyn alta akkunan luo, avasi sen varovasti ja hyppäsi ulos. Hän ei ottanut mitään neidin tavarosta. Hän ei tahtonut enää elää varkaan elämää. Hän oli oppinut rukoilemaan luottamuksella taivaallista Isää, joka voi muuttaa pahankin ihmisen hyväksi.

Ken on luonut?

Ken on luonut sinitaivaan,
Viherjäisen metsän — ken?

Ken on suonut kauneuden
Kukkasille niittyjen?

Jumala on kaikki luonut,
Jumala on kaikki suonut,
Iloks' ihmisille tuonut
Niinkuin isä lapsilleen.

Kaikki mitä maailmassa
Kaunist' on ja ihanaa,
Ompi Luojan rakkauden
Ihmisille antamaa.

Lapsukainen, kiitä, kiitä
Taivaallista Isää siitä!
Lauluun toisten kiitos liitä
Ylistäen Jumalaa!

Västaräkinpesä.

Monta viikkoa oli jo ollut kevättä. Vuorelan lapset näkivät usein peipposia puissa kotinsa lähellä. Peipposet eivät pelänneet lapsia. Iloisina ne lentelivät oksalta oksalle. Lapset odottivat, että tulisi

mitakin muuttolintuja. Eräänä päivänä he näkivät kaksi västäräkkiä. Ne lensivät aidalle ja keikuttivat vilkkaasti pyrstöänsä.

Silloin lapset huusivat: »Västäräkit ovat jo tulleet! Nyt tulee pian kesä!»

Iloisina he lausivat:

»Kuu kiurusta kesään,
Peipposesta puoli kuuta,
Västäräkistä vähäsen,
Pääskysestä ei päivääkään.»

Muutamain päivän perästä lapset näkivät, että västäräkit monta kertaa lensivät halkopinon rakoon. Ja niillä oli aina jotakin nokassaan lentäessään sinne. Ne rakensivat pesäänsä halkopinoon. Kun pesä oli valmis, muni naaras siihen muutamia pieniä munia.

Kului pari viikkoa. Sitten lapset huomasivat, että västäräkit kantoivat nokassaan matoja. Ne veivät ne pesäänsä, sillä siinä oli nyt pieniä nälkäisiä linnunpoikasia. Toisinaan emo ruokki niitä myös kärpäsillä tai muilla hyönteisillä. — Vuorelan lapsista oli hauska katsella västäräkkien kiireitä. He eivät milloinkaan tehneet niille pahaa, sillä he pitivät niistä.

Eräänä päivänä kulki Mäkelän Jalmari halkopinon ohitse. Hän huomasi västäräkin, joka lensi halkopinon rakoon mato nokassaan. Hän arvasi, että siellä oli pesä. Jalmari oli häijy poika. Hän viskasi kiven pinon rakoon. Emo pelästyi ja lensi pois. Sitten Jalmari veti pesän piilopaikastaan. Hän otti linnunpoikaset pesästä ja heitti ne maahan, niin että ne kuolivat. Sitten julma poika juoksi tiehensä.

Samana päivänä tulivat Vuorelan lapset taas halkopinon luo västäräkkiä katsomaan. He näkivät maassa särjetyn pesän ja tapetut linnunpoikaset. Silloin he ymmärsivät, mitä oli tapahtunut.

»Joku häijy poika on tappanut ne», sanoi Katri, ja kyyneleet vierivät hänen poskiaa pitkin.

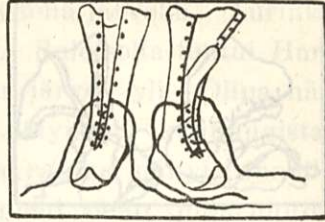
»Oli se julma teko», sanoi Ville totisena. Hänenkin silmiinsä tuli kyyneleitä.

Pikku Mari seiso i aivan pelästyneenä. Hän ei osannut sanoa mitään. Eikä lintu-emokaan voinut mitään sanoa surussaan.

Kertomus kengistä.

Syyslukukausi oli jo alkanut, kun Hanna sai isältänsä uudet, hyvät kengät. Niissä oli korkeat varret ja vahvat, sileät pohjat. Reijissä oli jo nauhatkin.

Hanna pani heti uudet kenkensä jalkaan. Ne eivät olleet liian isot eivätkä liian pienet, vaan sopivat aivan hyvästi jalkaan.

Hanna käytti uusia kenkiänsä joka päivä koulussa. Hänen jalkojansa ei yhtään paleltanut, vaikka ilma muuttuikin kylmäksi marraskuussa. Kengät suojelivat hyvin jalkoja kylmältä.

Joulukuussa Hanna näki, että kenkään päälliset olivat vähän rikki. Suutari korjasi ne ennen luku-kauden loppua. Kun koulussa oli joulukuusijuhla, oli Hannalla taas aivan eheät kengät jalassa. Hauska hänellä olikin juhlassa.

Joululomalla oli Hanna usein mäkeä laskemassa. Silloin kenkään korot kuluivat. Joskus kengät kas-
tuivat, kun oli leuto ilma. Sisällä ne taas kuivuivat, ja sitten Hanna voiteli niitä kenkärasvalla.

Joululoma loppui ja kevätlukukausi alkoi. Taas mentiin joka aamu kouluun. Koulumatkoilla kengät kuluivat. Helmikuussa oli pohjissa reijät ja päällisetkin olivat taas rikki. Silloin täytyi suutarin panna uudet pohjat kenkiin ja korjata päälliset. Siitä maksettiin hänelle pari markkaa.

Sitten kengät taas kestivät monta viikkoa, mutta keväällä ne kävivät kovin huonoiksi, kun maa usein oli märkä.

Toukokuun puolivälissä Hannan kengät olivat aivan kuluneet ja rikkinäiset. Silloin Hanna sanoi:

enää pakkasia!

»Nyt kenkäni eivät enää kelpaa. En pane niitä enää jalkaani. Mutta nyt voinkin alkaa käyttää matalia kenkiäni, sillä onhan nyt lämmin kevätilma. Ei tule

Kesämatkalla.

Hannan vanhemmat asuivat kaupungissa. Kun lukuvuosi loppui, lähtivät monet Hannan toverit kaupungista koteihinsa maalle, mutta Hanna jäi kaupunkiin.

Heinäkuun alussa oli erittäin kuuma ilma. Usein oli 30 astetta lämmintä, ja kaupungissa oli hyvin pölyistä. Jokainen halusi sieltä pois maalle. Silloin Hanna sai lähteä enonsa luo, joka asui maalla.

Hanna matkusti ensin kolme tuntia junalla. Kun hän poistui junasta, näki hän asemalla enonsa, joka oli tullut häntä vastaan. »Terve tuloa maalle!» sanoi eno ystävällisesti hänelle.

Eno ja Hanna lähtivät jalkasin asemalta. He kulkiivat ensin vähän matkaa maantietä pitkin, mutta sitten he menivät erästä polkua myöten koivumetsän läpi ja niityn yli järven rannalle. Siellä oli enon vene, jonka nimi oli Onni. Eno työnsi veneensä vesille ja Hanna meni perään istumaan. Eno istui soutamaan.

Nopeasti kulki vene tyynellä järvellä. Aurinko paistoi kirkkaalta taivaalta. Suloiselta tuntui Hannan mielestä matka sinisen järven yli. Olipa hän nyt päässyt kauvas pois pölyisestä kaupungista!

Kun vene läheni toista rantaa, näkyi rannalla mökki ja sen alapuolella pieni pelto, joka ulottui

järveen asti. Mökin takana oli havumetsä ja pellon vieressä vähän puita ja pensaita. Niiden toisella puolella oli rannalla iso kallio, joka kuvastui veteen.

»Katso, tuossa on Rantala, jossa me asumme nyt kesänaikana», sanoi silloin Hannan eno. »Täällä sinäkin saat hengittää raitista metsä-ilmaa. Saat lähteä meidän tyttöjemme kanssa marjoja pöimään, sillä niitä on täällä runsaasti. Ehkä tytöt ovat nytkin marjassa, koska en näe heitä rannalla. Mutta tätisi on kyllä tuvassa laittamassa päivällistä meille,»

»Käyvätkö serkut uimassa täällä rannassa?» kysyi Hanna.

»Kyllä käyvät. Ja punaposkisiksi he tulevat-

kin täällä maalla. Sitten he jaksavat taas lukea läksyjänsä, kun heidän vapaa-aikansa loppuu. Mutta vielä saamme olla täällä monta viikkoa kesää viettämässä.»

Enon näin puhuessa törmäsi vene rantaan. Hän astui veneestä, veti sen maalle ja meni Hannan seuraamana tupaan.

Pikku Helmin maantiede.

Äiti:

Joko, pienoinen Helmini, tiedät sen:
 Maa kaukana tuolla on lämpöinen;
 Siell' lunta ei näy,
 Ei pakkaset käy,
 Siell' ain' yhä kukkaset rehoittaa,
 Siell' ain' yhä marjoja poimia saa,
 Siell' laululinnut on pelkäämättä,
 Ei maatansa tarvitse koskaan jättää.

Helmi:

No, kuinka en tietäisi! Eikä lie
 Tok' sinne niinkähän pitkä tie.
 Mun mummoni luon' on se lämpöinen maa,
 Joss' ain' yhä kesää nauttia saa.
 Kun kevään sinne me tulemme,
 On täydessä lehdessä koivumme,
 Ja niityt kaikki ne vihannoit.
 Ja ilman kengittä kepsii voi!

Vaan syksyin tänne kun taas palataan,
 Par' yötä on vaan, ei aikaakaan,
 Puut lehdittöminä jo törröttää,
 Ja lunta on maassa ja järvellä jää,
 Niin, mummoni luona se on kesämaa,
 Voi sielläpä lysti ois asustaa!

Suonio.

Vaahtera.

Koskisen tuvan lähellä kasvoi kaunis vaahtera. Se oli vanha, tuuhea puu. Koskinen ja hänen vaimonsa istuivat usein kesällä sen siimeksessä lepäämässä, kun heillä oli joutoaikaa. Siellä oli niin viileätä, kun aurinko paistoi muualla.

Eräänä päivänä Koskisen Lassi oli käynyt metsässä kaatamassa pieniä leppiä. Kirves olalla hän palasi metsästä kotiin. Kun hän kulki vaahteran ohitse, pysähtyi hän ja pilkkoi terävällä kirveellään suuret kappaleet vaahteran kuorta. Helposti se irtaantuikin. Vieläpä Lassi löi ajattelelattomuudessaan lastuja vaahteran rungostakin. Huviksensa hän näin voimiansa koetteli.

Kun isä tuli kotiin työstä, sei-

sahtui hän hämmästyneenä katsomaan vaahteraa. Hänen ystävälliset kasvonsa muuttuivat surullisiksi sitä katsoessaan. Hän arvasi, kuka oli tehnyt tämän tuhotyön. Hän kutsui sentähden Lassin tykönsä, ja tämä tunnusti heti rehellisesti olevansa syyllinen.

Silloin isä vakavasti sanoi: »Tämä vaahtera on tarvinnut kymmeniä vuosia kasvaakseen näin isoksi. Se on ollut kotimme kaunistus. Nyt sinä, Lassi, olet vähässä ajassa turmellut sen. Olet tehnyt ajattelemattoman teon ja seuraus siitä on, että kaunis vaahteramme pian kuolee.»

Vaahteran lehdet alkoivatkin kellastua keskellä kesää. Vähitellen ne putosivat maahan. Usein Lassi surullisena katseli kellastuvaa vaahteraa. Hän katui katkerasti ajattelematonta tekoansa. Mutta vaahtera ei enää tullut terveeksi.

Seuraavana keväänä siihen ei enää tullut lehtiä. Kun toiset puut saivat uusia, kauniita lehtiä, olivat vaahteran oksat paljaat ja kuivat. Eräänä päivänä Koskinen totisena otti kirveensä ja kaatoi koko ison

vaahteran. Sen rungon ja oksat hän hakkasi polttopuiksi. Lassi seisoi vieressä ja oli kovin pahoillaan katsellessaan kaadettua vaahteraa. Siinä nyt oli hänen ymmärtämättömyytensä seuraus!

Puu syksyllä.

Lapsi:

Puu, puu, tuhleri-mies!
 Äsken oksasi täynn' oli kultaa.
 Koht' olet tyhjä. Kukapa ties,
 Vieläpä sun täytyvi kerjätä multa!

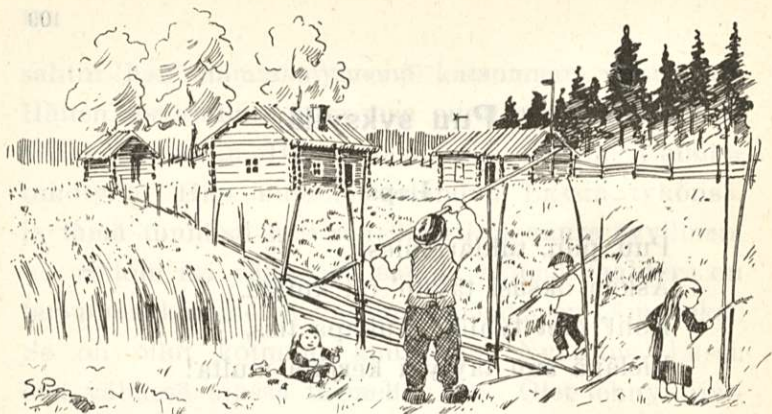
Kaikk', kaikk' antelit pois!
 Marjas' on syöty tai maassa nyt makaa.
 Isä jos näin sun näkevä ois,
 Kuolleeks' luulisi, poikki sun hakkaa.

Puu:

Laps', laps', Luoja kun loi,
 Antoi mun lehtiä, marjoja kantaa —
 Itsellenikö vaan Hän ne soi?
 Eikö mun pitänyt muillekin antaa?

Kas, kas, lehteni maass'
 Mullan höystöiseksi ne saattaa.
 Uusina puina jo marjani taas
 Seisovat, kerran kun myrsky mun kaataa.

Suonio.

Hyvä koti.

Työmies Honkala asuu vaimonsa ja lastensa kanssa pienessä mökissään. Hän on itse rakentanut sen ja pienen saunankin, joka on mökin takana. Mökin alapuolelle on hän tehnyt perunamaan, ja sen vieressä on pelto, jossa ruis nyt on kasvanut korkeaksi. Näistä Honkala jo monta vuotta on saanut ruokaa perheelleen ja itselleen.

Usein Honkala käy taloissa töissä; välillä hän tekee työtä omilla pelloillaan taikka niittää heiniä lehmilleen talveksi. Hän opettaa myös lapsiansa tekemään työtä. Ystävällisesti hän neuvoa heitä, mutta laiskalle hän on ankara. »Jos et tahdo tehdä työtä, et saa ruokaakaan», sanoo hän lyhyeen. Ja lapset oppivatkin ahkeriksi. He osaavat jo monella tavalla auttaa isää ja äitiä heidän töissään.

Vanhemmat opettavat lapsia lukemaankin ja siten he saavat mennä kansakouluun oppimaan. Mutta pieni Taimi ei pääse milloinkaan kansakouluun, sillä

hän on kuuromykkä. Tyytyväisenä hän leikkii isän tekemillä leikkikaluilla eikä sure vielä mistään.

Isä ja äiti puhuvat keskenänsä näin: »Kun Taimi on täyttänyt 7 vuotta, viemme hänet kaupunkiin. Siellä hän pääsee kuuromykkäinkouluun oppimaan. Kyllä Jumala tahtoo, että meidän pikku Taimimme saa tietää, että Jumala rakastaa häntäkin. Ja toivokaamme, että Taimista tulee ymmärtäväinen ja hyvä ihminen.»

Pyhäpäivinä Honkala lukee vaimolleen ja kuuleville lapsilleen Jumalan sanaa. He kiittävät silloin Jumalaa, joka on antanut heille jokapäiväisen leivän ja hyvän kodin.

Honkalan luona asuu myös hänen vanha äitinsä. Hän on lasten hyvä mummo, joka aina on ystävällinen heille. Mummo ei enää jaksa tehdä työtä, sillä hän on heikko vanha ihminen. Honkala sanoo usein hänelle: »Saat levätä nyt, äiti. Olet tehnyt paljon työtä ennen.»

Honkala rakastaa vanhaa äitiänsä. Kiitollisena hän muistaa, että äiti hoiti häntä hänen pienuudessaan. Ja mummo iloitsee siitä, että hänen pojastaan on tullut kelpo mies.

Jumala siunaa hurskaan ihmisen kotia. Siellä on hyvä olla.

Rukous kodin puolesta.

Suojaa, Herra, kotini,
 Anna sille armosi!
 Anna olla enkelein
 Turvana mun kodillein!

Lasten nousu-aika.

Kukko ensi kertaa kiekahtaa!
 Silloin kesä-aamu virkoaa.
 Mut' te, pienet lapset, tuutukaa!
 Tuutukaatte vielä huoleti,
 Siks' kun kukko teille kiekuvi.

Kukko toista kertaa kiekahtaa,
 Silloin metsän linnut virkoaa.
 Tikka rummutellen honkaa lyö,
 Ilmoittaapi: »Nyt jo alkaa työ!»

Kukko toista kertaa kiekahtaa,
 Mut' te, pienet lapset, tuutukaa!
 Tuutukaatte vielä huoleti,
 Siks' kun kukko teille kiekuvi!

Kukko kiekuu kerran kolmannen,
 Silloin nousu-aika ihmisten.
 Äiti valpas lähtee lypsämään,
 Isä ahkera se kyntämään,
 Nuotanvetoon veikko soutavi,
 Sisko pyykkirintaan rientävi.

Viel' on lasten luona unonen;
 Tuutukaatte, pienet, huoleti,
 Siks' kun kukko teille kiekuvi.

Kukko kiekuu kerran neljännen,
 Työstä väki palaa eineellen.
 Pöydällä on piimää valkeaa,
 Lämpöisleipää, äidin leipomaa.
 Perunat ne höyryy vadissaan,
 Kullan karvaa voita rinnallaan.
 Kukko kiekuu kerran neljännen,
 Nyt jo kiiru myös on pienoisten,
 Ettei äidin herkut loppuisi.
 Nouskaa, kukko teille kiekahhti!

Jumala näkee minut.

Oli kuuma kesäpäivä. Kaksi renkiä oli pellolla työssä. He kaivoivat ojaa. Nuorempi heistä kaivoi ahkerasti, mutta vanhempi teki veltosti työtänsä. Usein hän valitti työn raskautta ja ilman kuumuutta.

Lopuksi hän sanoi nuoremmalle työtoverilleen:
 »Menkäämme tuonne nurmelle koivun alle lepää-

mään! Saahan näin kuumalla ilmalla vähän nukah-
taa! Ei isäntä voi meitä nähdä kuitenkaan.»

»Mutta Jumala näkee minut», sanoi nuorukainen vakavasti. Hän pyyhki hien otsaltaan ja jatkoi päät-
tävästi työtään.

Kaksi ja yksi.

Eräs keskustelu.

Äiti sanoi Toivolle: »Tiedätkö, minkätähden sinulla on kaksi silmää, mutta ainoastaan yksi suu?»

Toivo. En tiedä.

Äiti. Sinun tulee nähdä paljon, niin että vähitellen opit tietämään paljon. Mutta sinun tulee puhua vähän. Ainoastaan tuhmat puhuvat enemmän kuin he varmasti tietävät.

Hetken kuluttua äiti taas kysyi: »Tiedätkö, Toivo, minkätähden sinulla on kaksi kättä, mutta ainoastaan yksi suu?»

Toivo. En tiedä sitäkään.

Äiti. Sinun tulee tehdä työtä käsilläsi. Mutta sinä et saa itse syödä kaikkea, mitä ansaitset. Sinun tulee tehdä työtä myöskin *toisten* hyväksi.

Toivo. Minä en ymmärrä, mitä merkitsee »työ toisten [hyväksi]». Miten Te itse, äiti, teette työtä toisten hyväksi?

Äiti. Etkö sinä ole nähnyt, että minä aina laitan isälle, siskollesi ja sinulle ruokaa ja myös vaatteita? Pidänhän minä sitä paitsi yhteistä kotiamme puhtaana ja siistinä. Nämä ovat minun jokapäiväisiä tehtäviäni. Mutta minun pitää muistaa muitakin kuin omaisiani. Sentähden minä vielä korjaan vanhoja vaatteitamme köyhiä varten ja säästän heille ruuanjätteitä. Usein käyn myös auttamassa vanhaa sairasta naapurivaimoa, joka muuten jäisi ilman tarpeellista hoitoa.

Toivo, mieltien. Sillä tavalla karttuu paljon työtä.

Äiti. Niinpä kyllä! Jokainen ihminen voi tehdä jotakin toisten hyväksi. Ainoastaan itsekäs ihminen unhottaa lähimmäisensä toimien yksin *omaksi* hyväkseen. Mutta sellainen ihminen ei käytäkään elämänsä oikein.

Jokaisella on työnsä.

Kun päivä paistoi herttainen,
Niin metsään juoksi tyttönen.
Hän toivoi, että yhdenkään
Sais kanssaan siellä leikkimään.

Hän mehiläisen kohtasi.

»Hoi, kuule!» sille huudahti,
»Oi, tule kanssain leikkimään!»

Mut' mehiläinen vastas näin:

»En viivähtää saa ollenkaan,
Mun täytyy koota, koota vaan
Nyt talvekseni hunajaa,
Kun silloin en voi ahertaa.»

Hän laulelevan rastahan
Oksalla kuuli pihlajan.

»Oi, hetki kanssain viivähdä
Ja leiki, armas ystävä!»

»En tulla saata seuraasi,
Mä vartioitsen pesääni.

Ja poikiani», lausui hän,
»Mä siivilläni lämmitän.»

Hän sitten näki oravan
Käpyjä männyn hakevan.

»Sä tullos tänne hyppimään
Ja seurahani leikkimään!»

»En voi mä enään viivähtää,
Mun kotiin täytyy kiirehtää;
On siellä lapset nälissään,
He odottavat äitiään.»

Hän puron viimein kohtasi,
Mi halki niityn kiirehti.

»Seis, leiki, puro, hetkinen,
Niin annan sulle kiitoksen!»

Vaan puro lausui mennessään:

»Ei aikaa ole leikkimään,

Mun täytyy kiirein kiirehtää
Ja myllynpyörää pyörittää.»

Nyt tyttö istui kivellet,
Pää pieni vaipui rinnalle.
Hän itki, nyyhki hetkisen,
Vaan lausui sitten päättäen:

»On rastas, puro, orava
Ja mehiläinen toimessa;
En minäkään saa leikkiä,
Mun tulee työhön ryhtyä.»

Tulevaisuuden tuumia.

Iso-isä oli käymässä Niemelän talossa. Lapsilla oli aina erittäin paljon kertomista hänelle. Ensin he kertoivat mitä he olivat toimittaneet edellisellä ja kuluvalle viikolla. Sitten he alkoivat puhua, mitä aikoivat tehdä ensi viikolla. Lopuksi he innostuivat kertomaan iso-isälle siitäkin, miksi kukin heistä tahtoi isona tulla ja mitä hän silloin toimittaisi.

Iso Aulis veikko sanoi:

»Kun isä tulee vanhaksi, niin minä teen tässä talossa kaikki työt. Minä kynnän ja kylvän, leikkaan ja puin. Minä myös rakennan uuden tupa-rakennuksen tämän vanhan sijaan. Siihen teen kaksi oikein kaunista sivutupaa. Isä ja äiti saavat toisen. Te, iso-isä, saatte toisen ja saatte sen oikein iki-omaksenne. Ja sitten Teidän tulee olla aina täällä.»

»Minä pidän oikein puhtaina ja siistinä ne kaksi tupaa, jotka Aulis rakentaa äidille, isälle ja iso-isälle», sanoi Mari. »Minä laitan myös ruokaa teille. Saatte aina sanoa, mitä milloinkin mieluummin ottaisitte. Ja aina minä sitä teille laitan. Välillä sitten ruokin lehmii ja lampaita ja teen muita askareita, niinkuin äiti nyt tekee.»

»Minä rakennan laivan, joka on paljon parempi kuin tuo »Alli», joka nyt kulkee tällä järvellä», sanoi Ilmari. »Olen itse siinä perämiehenä. Kuljetan isää ja äitiä ja teitä kaikkia kirkossa vaikka joka päivä. Ja kaupungissakin minä teitä kuljetan niin usein, kuin vain haluatte.»

»Minulle ei olekaan sitten enää mitään tehtävää täällä kotona», sanoi hiljainen Ilta viimeiseksi. »Minä panen hatun päähäni ja pyhähameen ylleni ja menen kouluun opettajaksi. Opetan sitten kaikki tytöt ja pojat lukemaan ja laulamaan. Mutta joka päivä käyn katsomassa äitiä ja isää ja teitä niissä uusissa tuvissa. Ja minä käyn sekä aamu- että ilta-päivillä.»

Näin lapset puhelivat innokkaasti. Iso-isä kuunteli hymyillen heidän puhettaan. Sitten hän sanoi: »On oikein, että te tahdotte aina rakastaa ja kunnioittaa vanhempianne ja minuakin. Sanoohan Jumala jokaiselle ihmiselle: »Kunnioita isääsi ja äitiäsi, että menestyisit.» Jumala lupaa siunata ihmisen elämää täällä maan päällä, niin että hän voi elää rauhallisesti hyvässä kodissaan. Jumala lupaa näin siunata sellaisia ihmisiä, jotka kunnioittavat vanhem-

piansa. Jos Jumala ei anna menestystä ja onnea, niin ihminen ei tulekaan onnelliseksi, vaikka hän olisi rikaskin.»

»Isä sanoo, että tyytyväinen mieli on parempi kuin rikkaus», muisteli Aulis. »Ja tuskin me vastedeskään tulemme hyvin rikkaiksi tässä kodissamme.»

»Mutta kaunista ja siistiä tulee aina olla uusissa tuvissamme», sanoi Mari. »Minä kasvatan kukkia akkunoilla ja ripustan kauniita kuvia seinille.»

»Hyvä sekin on», sanoi iso-isä. Hän istui vähän aikaa ääneti mietteissään. Sitten hän sanoi: »Tepuhutte yhteisestä kodistanne. Mutta nyt minä tahdon puhua teille eräästä hyvin tärkeästä asiasta.»

»Mistä sitten?» kysyivät lapset uteliaina.

Iso-isä sanoi vakavasti: »Me elämme täällä maan päällä, kunnes Jumala kutsuu meidät pois. Oikea kotimme on taivaassa Jumalan luona. Me kaikki, pienet ja isot, lapset ja vanhatkin ihmiset olemme Jumalan lapsia, koska Jumala on luonut meidät. Kun täällä elämme ja teemme työtä, niin meidän tulee koettaa elää niin, että valmistumme lähtemään taivaalliseen kotiimme. Jumala itse valmistaa meitä sitä kotia varten, kun me rakastamme Häntä ja tahdomme oppia tottelemaan Häntä.»

»Siitä taivaan kodista äitikin usein laulaa», sanoi Ilta.

»Niin», sanoi iso-isä, »me emme saa unhottaa sitä kotia, kun laitamme itsellemme täällä maalliset kodit».

Lumisateella.

Lumia lentää

Ristin ja rastin,

Leikkiä lyöden ja

Taistellen;

Vaan väsyneinä

Vaipuvat viimein

Etsien rauhaa

Povehen maan.

Mutta kun päivä

Keväinen kutsuu,

Pilviks' ilmahan

Haihtuvat taas!

Ihmiset myöskin

Maailman lapset,

Raatavat, lempivät,

Taistelevat;

Vaan väsyneinä

Horjuvat hautaan

Töistähän, teistään

Lepäjämään.

Kerran kun kutsuvi

Jumalan ääni,

Henkinä nousevat

Taivahasen.

Suonio.

Rukous.

Oi voimallinen Jumala,
 Sä auttaa voit ja siunata!
 Suo meidän hyvää oppia
 Ja aina muistaa Sinua
 Oi voimallinen Jumala!

1. Ruvie lartoo olleatit . . . N. M. J.	1
2. Tälvelle	2
3. Ravitilla	3
4. Koskilla	4
5. Syksyllä	5
6. Yumistajat	6
7. Tähtkyä . . . N. M. J.	7
8. Pöytä Samoin	8
II	
9. Luoti ja lähen ääriä . . . H. Niemen mukana . . .	9
10. Itsekäs tuiot . . . Samoin	10
11. Avoim ommat . . . Samoin	11
12. Kiltuut potat . . . H. Reuschel'n lukukirjassa . . .	12
13. kunnat Samoin	13
14. Hinnat ja vankuus . . . H. Niemen mukana . . .	14
15. Äiti ja hänen kät Samoin	15
III	
16. Valla ja päivät . . . N. M. J.	16
17. Pöytä ja lähen palvelus . . . H. Niemen mukana . . .	17
18. Juhla ja juhla . . . Samoin	18
19. Oksat ja pöytä . . . Samoin	19
20. Terve lartoo olleatit . . . Samoin	20

Sisällys.

I

1	Kuvia lasten elämästä. N. H-s	3
1.	Talvella	3
2.	Keväällä	4
3.	Kesällä	5
4.	Syksyllä	6
2.	Vuodenajat	7
3.	Pääskyset. N. H-s	7
4.	Sorsa. Samoin	8

II

5.	Lauri ja hänen pikku siskonsa. H. Niemen mukaan	9
6.	Itsekäs Toini. Samoin	9
7.	Annin omenat. Samoin	10
8.	Riitaiset pojat. E. Reuschertin lukukirjasta	11
9.	Koirain riita. Samoin	12
10.	Hilma ja vanhus. H. Niemen mukaan	12
11.	Äiti ja hänen kiltit lapsensa. Samoin	13

III

12.	Yöllä ja päivällä. N. H-s	15
13.	Paavo ja hänen pallonsa. H. Niemen mukaan	16
14.	Juho ja jänis. Samoin	17
15.	Oikea ja vasen. Samoin	19
16.	Päivä lasten elämästä. Samoin	20

IV

17.	Varo vaatteitasi! E. Reuschertin mukaan	24
18.	Valokuva. Samoin	25
19.	Elsan punainen puku. E. Reuschertin lukukirjasta	26
20.	Eeron vahinko. H. Niemen mukaan	27
21.	En muista. E. Reuschertin mukaan	28
22.	Katso eteesi! Samoin	29
23.	Ruiskukat. Samoin.	29

V

24.	Omenainmyyjä. H. Niemen mukaan	31
25.	Varas. E. Reuschertin mukaan	32
26.	Löydetty veitsi. H. Niemen mukaan	33
27.	Valhettelija. K. Killisen mukaan	34
28.	Hyvä päätös. E. Reuschertin mukaan	36
29.	Kertun kiusaus. H. Niemen mukaan	36

VI

30.	Tyytymätön ja tyytyväinen. K. Killisen mukaan	39
31.	Kateellinen. Samoin	40
32.	Kosto. Samoin	41
33.	Sävyisiä. Samoin	43
34.	Perunakuorma. H. Björsetin mukaan	44
35.	Kuka lähtee? H. Niemen mukaan	45
36.	Äitisi. K. Killisen mukaan	45

VII

37.	Siisti Mirri. H. Niemen mukaan	47
38.	Mitä tohtori näki. H. Björsetin mukaan	48
39.	Kuka teki parhaiten? H. Niemen mukaan	49
40.	Lainan suru. Samoin	50
41.	Armeliass Mari. Samoin	51
42.	Rehellinen Martti. Samoin	52
43.	Mistä saamme leipää? Samoin	53

VIII

44.	Mitä työtä sinä osaat tehdä? Osaksi Niemen mukaan	55
45.	Toimeliaat lapset ja heidän kotinsa. N. H-s	56
46.	Miten Antti istutti omenapuun. H. Niemen mukaan	57
47.	Heikki Mustina. H. Niemi	58
48.	Uskollinen vähässä. E. Reuschertin mukaan	59
49.	Miten Liisu oppi kehräämään. H. Niemen mukaan	60
50.	Yrjön uni. Samoin	62

IX

51.	Pääskysset ja varpunen. E. Reuschertin mukaan	64
52.	Metsästyskoira ja jänikset. Samoin	65
53.	Kahlekoira. Samoin	66
54.	Varomaton hiirenpoikanen. H. Niemen mukaan	66
55.	Mirri ja Musti. Samoin	67
56.	Koira peilin edessä. Mukaelma	68
57.	Kärpäset ja pikkusormi. H. Niemen mukaan	69

X

58.	Kilpajuoksu. H. Niemen mukaan	71
59.	Outoja nimiä. Mukaelma	72
60.	Syntymäpäivä-lahja. E. Reuschertin mukaan	74
61.	Taskusta nouseva savu. Samoin	75
62.	Hanneksen ajatukset puista. Samoin	76
63.	Pikku Heikki. H. Niemen Aapisesta	77
64.	Väinön pakomatka. H. Niemen mukaan	77
65.	Hyvä koulutoveri. Samoin	80

XI

66.	Junassa. H. Björsetin mukaan	82
67.	Hädässä. Samoin	83
68.	Jaakon laiva. H. Niemen mukaan	84
69.	Tulipalo. E. Reuschertin mukaan	85
70.	Tapion ensimmäinen rautatiematka. Samoin	86

71. Nolosti loppunut leikki. Samoin 87
 72. Hiiri, joka söi myrkyä. Samoin 88
 73. Uskollinen koira. Samoin 88

XII

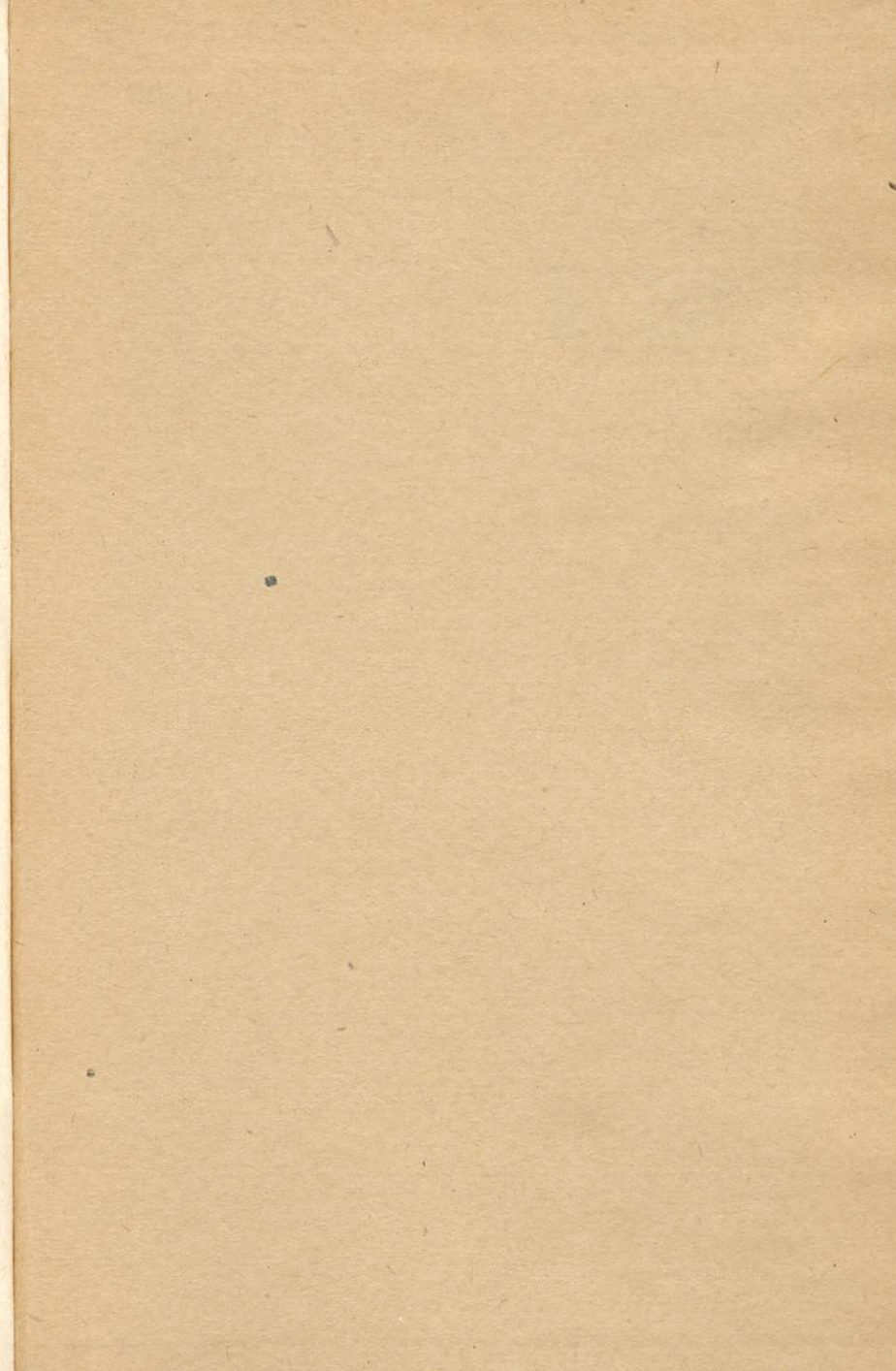
74. Tapaturma. N. H-s 89
 75. Pilkkaaja. E. Reuschertin mukaan 90
 76. Sannin sairaus. H. Niemen mukaan 91
 77. Mummon silmä. Samoin 93
 78. Tupakanpolttaja. Samoin 94
 79. Puhu totta! Runo 97
 80. Mitä iltarukous vaikutti. E. Reuschertin mukaan 98

XIII

81. Ken on luonut? Runo K. m. lehdestä 100
 82. Västäräkin pesä. H. Niemen mukaan 100
 83. Kertomus kengistä. N. H-s. 102
 84. Kesämatkalla. Samoin 104
 85. Pikku Helmin maantiede. Suonio 106
 86. Vaahtera. H. Niemen mukaan 107
 87. Puu syksyllä. Suonio 109

XIV

88. Hyvä koti. N. H-s. 110
 89. Rukous kodin puolesta. K. Raitio 112
 90. Lasten nousu-aika. Suonio 112
 91. Jumala näkee minut. H. Björsetin mukaan. 113
 92. Kaksi ja yksi. Osaksi H. Niemen mukaan. 114
 93. Kullakin on työnsä. K. m. lehdestä 115
 94. Tulevaisuudentuumia. H. Niemen mukaan. 117
 95. Lumisateella. Suonio 120
 96. Rukous. Valmistavan koulun lukukirjasta. 121

Suom. lasten kirj. 3.
Helsingius

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 2134

